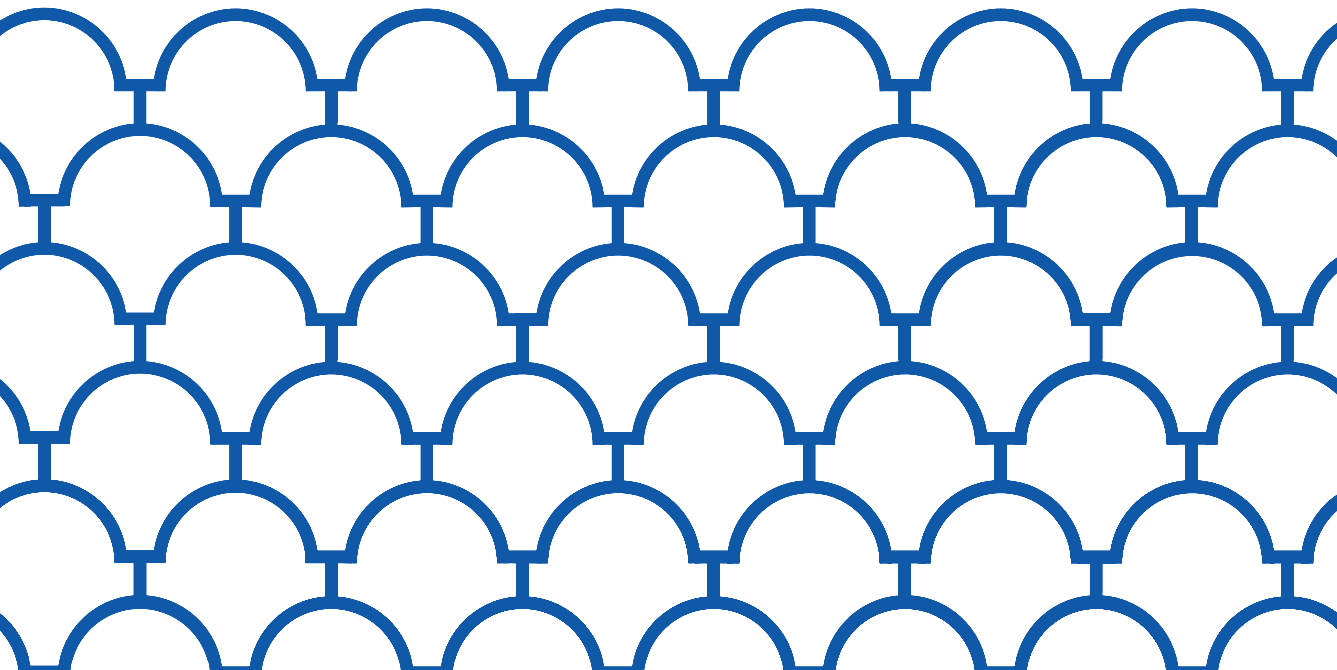

EDUSKUNTA
RIKSDAGEN

Nordiska rådet Finlands delegation Verksamhetsberättelse

2024

B 2/2025 vp

VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR FINLANDS DELEGATION I NORDISKA RÅDET 2024

HELSINKI 2025

ISSN 1237-0592

NORDISKA RÅDET
Finlands delegation

Till riksdagen

Finlands delegation i Nordiska rådet överlämnar härmed sin berättelse över rådets verksamhet 2024. Berättelsen redogör för rådets sessioner och möten och innehåller en översikt över delegationens verksamhet under verksamhetsåret.

Helsingfors den 25 april 2025

För Finlands delegation i Nordiska rådet

Ville Väyrynen
ordförande

Mari Herranen
sekreterare

Innehåll

1. Sammandrag	2
2. Finlands delegation.....	2
2.1. Delegationens möten och ministersamråd	3
2.2. Delegationens övriga möten och utbildningar.....	4
2.3. Förberedelser inför presidentskapet 2026	5
3. Arbetet i Nordiska rådet under 2024	5
3.1. Islands presidentskap i rådet	5
3.2. Nordiska rådets budget.....	5
3.3. Nordiska rådets kommunikation	6
3.4. Presidiet	6
3.5. Kunskap och kultur i Norden.....	7
3.6. Välfärd i Norden	8
3.7. Ett hållbart Norden	9
3.8. Tillväxt och utveckling i Norden.....	9
3.9. Kontrollkommittén	10
4. Uppdateringen av Helsingforsavtalet	10
4.1. Arbetsgruppen för uppdatering av Helsingforsavtalet	11
4.2. Presidiets förslag om att uppdatera Helsingforsavtalet och behandlingen i plenum	11
4.3. Finlands delegations synpunkter på uppdateringen av Helsingforsavtalet	12
5. Temasessionen.....	12
5.1. Säkerhet, fred och beredskap i Nordatlanten	13
5.2. Aktualitetsdebatt: framtidens nordiska transportsamarbete	13
5.3. Samarbetsministrarnas redogörelse och frågestund	14
5.4. Meddelande om uppdatering av Helsingforsavtalet.....	14
5.5. Uttalande om situationen mellan Israel och Palestina	15
6. Sessionen: Fred och säkerhet i Arktis	15
6.1. President Zelenskyj gäst vid sessionen	15
6.2. Toppmötet med de nordiska statsministrarna och regeringscheferna	16
6.3. Utrikesministrarnas och försvarsministrarnas redogörelser	17
6.4. Samarbetsministrarnas redogörelser och frågestund	18

6.5. Sessionens internationella gäster.....	18
6.5.1. Svjatlana Tschanoŭskaja gästtalare på sessionen	19
6.5.2. Seminarium med internationella gäster.....	19
6.6. Andra sidoevenemang under sessionen.....	20
6.7. Möten med ministrar	20
7. Dialog med ministerrådet	21
7.1. Sveriges ordförandeskapsår i ministerrådet	21
7.2. Rekommendationer	21
7.3. Politiska dialoger.....	21
7.3.1. Politisk dialog om samnordisk satsning på pilgrimsrutter	21
7.3.2. Politisk dialog om estetiska injektioner och andra kirurgiska skönhetsoperationer	22
7.3.3. Politisk dialog om nordiskt samarbete för att trygga havsbaserad vindkraft i Östersjön	22
7.3.4. Politiska dialoger i utskottet för tillväxt och utveckling i Norden.....	22
7.4. Skriftliga och muntliga frågor	22
7.5. Budgeten för det nordiska samarbetet.....	23
7.6. Nordens vision och ministerrådets nya handlingsplaner	24
7.7. Delegationens möte med ministerrådets generalsekreterare.....	25
8. Mobilitet i Norden	25
8.1. Gränshinderarbete	26
8.2. Seminarium om nordiska skatteregler	27
8.3. Finlands och Sveriges delegationers studiebesök i Torneå-Haparanda	27
9. Internationellt och säkerhetspolitiskt samarbete	27
9.1. Seminarium om Belarus.....	28
9.2. Regionalt samarbete	28
9.2.1. Baltiska församlingen.....	28
9.2.2. Östersjösamarbete	29
9.3. Rundabordssamtal om försvarspolitik	30
10. Det nordiska samarbetet under det kommande året	30
10.1. Kommande ordförandeskap och presidentskap.....	30
10.1.1. Parlamentariskt samarbete 2025	30
10.1.2. Nordiskt regeringssamarbete 2025.....	31

10.2. Möten där Finlands delegation står värd 2025	31
10.3. Finlands presidentskap i rådet 2026	31
BILAGA 1 Finlands delegation 2024	32
BILAGA 2 Framställningar, rekommendationer och interna beslut 2024	35
BILAGA 3 Nordiska rådets priser 2024	42

Partibeteckningar

cent	Centern i Finland
gröna	Gröna förbundet
saf	Sannfinländarna
saml	Samlingspartiet
sd	Finlands Socialdemokratiska Parti
sv	Svenska folkpartiet
vänst	Vänsterförbundet
Lib	Liberalerna på Åland
MSÅ	Moderat Samling på Åland
ÅC	Åländsk Center
ÅSD	Ålands socialdemokrater

1. Sammandrag

Presidentskapet i Nordiska rådet innehades 2024 av Island. Fred och säkerhet i Arktis var temat för Islands presidentskapsprogram. Island fokuserade också på miljö och jämställdhet. Sverige var ordförandeland för samarbetet mellan de nordiska regeringarna, det vill säga Nordiska ministerrådet.

Nordiska rådets 76:e session hölls den 28–31 oktober i Reykjavik, dels i parlamentet Alltinget, dels i stadens rådhus. I linje med Islands presidentskapsprogram var huvudtemat för sessionen fred och säkerhet i Arktis. Sessionen fick en betydande internationell politisk dimension genom gästtalarna, dvs. Ukrainas president Volodymyr Zelenskij och ledaren för den belarusiska demokratiörelsen Svjatlana Tsichanoŭskaja.

Rådets årliga temasession hölls för första gången på Färöarna, närmare bestämt i Tórshavn den 8–9 april. Temat för sessionen var säkerhet, fred och beredskap i Nordatlanten. Vid diskussionerna betonades det nordiska och internationella samarbetets betydelse i det förändrade säkerhetsläget, vad Finlands och Sveriges Natomedlemskap innebär för försvarssamarbetet samt den geopolitiska ställningen i Nordatlanten och den arktiska regionen.

Diskussionerna om en uppdatering av Helsingforsavtalet präglade i hög grad arbetet i Nordiska rådet och även i Finlands delegation under året. Rapporten från en parlamentarisk arbetsgrupp tillsatt av rådet blev klar till temasessionen i april och en rekommendation till de nordiska regeringarna om att uppdatera avtalet godkändes enhälligt vid rådets session i Reykjavik i oktober. En uppdatering av Helsingforsavtalet anses nödvändig för att det nordiska samarbetet ska hållas aktuellt och återspegla utvecklingen i de nordiska samhällena och samarbetet. Ett centralt mål är att i Helsingforsavtalet ta in sektorer där ett samarbete utvecklats genom åren utan grund i själva avtalet. I synnerhet säkerhets- och försvarspolitik, civilsakerheten, beredskapen och samhällssäkerheten har aktualiserats i detta sammanhang.

Finlands delegation har under året fört dialog med åtskilliga ministrar om aktuella nordiska frågor och även i övrigt fortsatt samverka med myndigheter och organisationer som svarar för det nordiska samarbetet. Finlands delegation, särskilt dess arbetsutskott, inledde i slutet av året förberedelserna inför Finlands presidentskap i Nordiska rådet 2026.

2. Finlands delegation

Delegationen höll nio möten under året. Ledamot Karoliina Partanen (saml) var ordförande för delegationen fram till den 6 september, då det konstituerande mötet valde ledamot Ville Väyrynen (saml) till ny ordförande. Delegationens vice ordförande var under hela året ledamot Kim Berg (sd).

Under året ordnade delegationen två extra möten som enbart gällde uppdateringen av Helsingforsavtalet. Vid andra möten deltog ministrar och experter inom olika områden i diskussionerna om aktuella nordiska samarbetsfrågor. På nästan alla delegationsmöten stod också det nordiska gränshinderarbetet på agendan.

I delegationens möten deltog en ständig representant för Ungdomens Nordiska råd (UNR), en tjänsteperson från sekretariatet för nordiskt samarbete vid utrikesministeriet och Gränshinderrådets finska medlem Kimmo Sasi.

2.1. Delegationens möten och ministersamråd

I februari hördes inrikesminister Mari Rantanen av delegationen. Ministern framhöll att det inom inrikesministeriets förvaltningsområde pågår ett intensivt nordiskt samarbete, även om sektorn inte har något formellt ministerråd. Ministern lyfte särskilt fram den senaste tidens samarbete i anslutning till Finlands gränssituation och nämnde också insatserna för återvändande samt det nära polissamarbetet. EU är den viktigaste referensgruppen för Finland i migrations- och asyllagstiftningen, men också den nordiska arbetsgruppen behandlar migrations-, asyl- och medborgarskapsfrågor. Ministern underströk vikten av internationellt samarbete i kampen mot gängbrottslighet, och i enlighet med regeringsprogrammet bevakar ministeriet noga de övriga nordiska ländernas agerande. I dialogen med delegationen behandlades avslag av uppehållstillstånd för och återsändande av gängbrottslingar, och i fråga om gränshinder särskilt utbyte av personuppgifter samt behovet av att inrätta ett eget, separat ministerråd för inrikesministeriets förvaltningsområde.

I april gästades delegationen av justitieminister Leena Meri. Ministern lyfte i sitt anförande fram det livliga samarbetet med de nordiska ministerkollegorna och tjänstemännen i kampen mot ungdomsbrottslighet och rekrytering till kriminella grupper. De nordiska länderna har utbytt information om skärpta straff och förflyttning av fångar. Det framtida samarbetsprogrammet inom justitiesektorn kommer att inriktas på bekämpning av organiserad brottslighet, erfarenhetsutbyte och forskningsprojekt. År 2022 grundades ett nordiskt nätverk för att bekämpa människohandel, och ett nytt nordiskt polisnätverk håller på att inrättas. Ministern konstaterade att gränshindren mellan de nordiska länderna beaktas i lagberedningen. Det digitala informationsutbytet på det straffrättsliga och civila området drivs från och med 2025 inom EU-ramen, och därför är Norge och Island inledningsvis inte med. I det kommande programmet för Finlands och Ålands ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2025 kommer fokus att ligga på kriställighet, förtroende, bekämpning av ungdoms- och gängbrottslighet, stärkande av demokratin, bekämpning av korruption och samarbete inom fångvården. I diskussionerna med delegationen behandlades utlämnande av uppgifter, uppdateringen av Helsingforsavtalet, påverkan i EU och bekämpning av människohandel.

Vid mötet i juni informerades delegationen om de nordiska självstyrande områdenas ställning. Vid mötet talade ambassadråd Christina Lehtinen från utrikesministeriet om Grönlands och Färöarnas internationella relationer och om hur frågan debatteras i synnerhet i Danmark. Katja Creutz, programdirektör vid Utrikespolitiska institutet, behandlade i sitt inlägg Färöarnas, Grönlands och Ålands ställning inom ramen för Helsingforsavtalet.

Utrikesminister Elina Valtonen besökte delegationen i september och fokuserade i sitt anförande på det nordiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet. Hon nämnde främjandet av den övergripande säkerheten som en nyckel till att stärka krisberedskapen och resiliensen och lyfte fram det initiativ som statsminister Orpo lade fram 2023 om att inrätta ett nordiskt nätverk för försörjningsberedskap. Valtonen betonade betydelsen av Natos avskräckning och försvarssamarbetsavtalet mellan Finland och Förenta staterna. Alla de nordiska länderna har också bilaterala säkerhetsåtaganden med Ukraina. Valtonen framhävde vikten av försvarssamarbete särskilt med Sverige. Hon nämnde också Finlands och Norges landgräns med Ryssland samt Danmarks beslut att slopa förbehållet i anknäpning till EU:s säkerhets- och försvarssamarbete. Delegationsmedlemmarna frågade ministern om uppdateringen av Helsingforsavtalet, det nordiska stödet till kvinnor i Afghanistan, utvecklingen av nätverket för försörjningsberedskap, situationen i Mellanöstern och beslutsläget i fråga om Natos kommandocentral.

I oktober besöktes delegationsmötet av kommunikationschef Niina Aagaard och seniorrådgivare Tiina Gustafsson vid Nordiska ministerrådets sekretariat. De berättade om de tolknings-, översättnings- och kommunikationstjänster som sekretariatet tillhandahåller Nordiska rådet. Huvudtemat för debatten var beslutet av rådsdirektören, dvs. chefen för rådets sekretariat, att inrätta ett särskilt kommunikationsteam

vid sekretariatet och budgetkonsekvenserna av detta beslut. Delegationen uttryckte sin oro över de ökade kostnaderna för tolkning och översättning och beslutade att noggrant följa kostnadsutvecklingen.

Vid årets sista möte i december hörde delegationen statsminister Petteri Orpo. Statsministern underströk vikten av det nordiska samarbetet särskilt i det nuvarande säkerhetsläget. Han presenterade temana för Finlands och Ålands ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2025. Fokus ligger på barn och unga, samhällssäkerheten och beredskap inför kriser. Orpo nämnde också utvecklingen av nätverket för försörjningsberedskap samt gränshinder, konkurrenskraft och digital kompetens. Statsministern behandlade situationen i Östersjön och skuggflottan. Han betonade den internationella sjörättens och det nordiska samarbetets betydelse. Orpo konstaterade att de nordiska länderna ingår i samma ledningsstruktur i Nato och underströk vikten av att utveckla transportinfrastrukturen. Under diskussionen uttrycktes oro över att ministerrådets agerande kan försvaga det nationella gränshinderarbetet i Finland. Dessutom behandlades Ålands deltagande i sjöbevakningen och Hagasamarbetet, inrättandet av ett ministerråd för transport samt de miljörisker som skuggflottan är förknippad med. Statsministern konstaterade att det nordiska samarbetet nu är viktigare än någonsin och att Finlands kommande ordförandeskap i ministerrådet och rådet ger goda förutsättningar för att främja det.

2.2. Delegationens övriga möten och utbildningar

Delegationen höll ett informellt möte med utbildningsminister Anders Adlercreutz i oktober i syfte att ge delegationsmedlemmarna möjlighet att diskutera med den nya ministern för nordiskt samarbete. Under mötet diskuterades aktuella frågor inom det nordiska samarbetet och man utbytte preliminära tankar om Finlands och Ålands kommande ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2025 och det därpå följande finländska presidentskapet i Nordiska rådet 2026. Den inofficiella och informella diskussionen mellan delegationen och ministern med ansvar för det nordiska samarbetet ansågs viktig med tanke på Finlands kommande ordförandeskap och presidentskap, och man beslutade hålla fler liknande möten.

Under året kunde delegationsmedlemmarna också ta del av kurser och informationsinsatser om olika teman. Helsingforsavtalet och revideringen av det låg på delegationens agenda under hela året och en informationsträff om temat anordnades i februari. Vid evenemanget presenterades ämnet av juris doktor, professor Pia Letto-Vanamo och professor i Nordenstudier Johan Strang. Professor Letto-Vanamo behandlade Helsingforsavtalets historia och den rättsliga referensramen för avtalet, medan professor Strang i sitt anförande lyfte fram den senaste tidens utveckling inom det nordiska samarbetet och dess inverkan på Helsingforsavtalet. Efter inläggen diskuterade delegationen frågan.

I anknytning till gränshinder ordnade Finlands delegation i samarbete med utrikesministeriet och Nordiska ministerrådet i maj ett seminarium om nordiska skatteregler för att främja mobilitet. Medlemmar i Finlands delegation deltog också i en studieresa till Torneå-Haparanda i mars, arrangerad av den svenska delegationen, där man bekantade sig med konkreta gränshinder i regionen. Dessa behandlas närmare i avsnitt 8.2 och 8.3.

Finlands tidigare ambassadör i Moskva och utrikesministeriets nuvarande strategidirektör Antti Helanterä höll i november ett anförande om dagens Ryssland för medlemmarna i riksdagens internationella delegationer. Utifrån sin breda erfarenhet gav Helanterä en rak analys och välgrundade uppfattningar av läget i Ryssland och den sannolika utvecklingen i landet. Inlägget öppnade för frågor och diskussioner. I november inbjöds delegationsmedlemmarna till ett informationsmöte om Nato arrangerat av riksdagens internationella avdelning. Vid mötet gavs en översikt över aktuella Natofrågor och en genomgång av Natomedlemskapets konsekvenser för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik samt på den nationella Nato-samordningen.

2.3. Förberedelser inför presidentskapet 2026

Finland innehar presidentskapet i Nordiska rådet 2026. Presidentskapet innebär bland annat att riksdagen och Finlands delegation står värd för Nordiska rådets session vecka 44 samt för prisutdelningen i samband med sessionen. Dessutom utarbetar Finlands delegation programmet för presidentskapsåret, och Nordiska rådets arbete leds av en finländsk president och vicepresident. Presidentskapsprogrammet presenteras och godkänns vid rådets session i Stockholm i slutet av oktober 2025. Då väljs också, på förslag av Finlands delegation, en finländsk president och en finländsk vicepresident för rådet för 2026.

Delegationen beslutade vid sitt möte den 23 oktober att delegationens arbetsutskott svarar för utarbetandet och genomförandet av programmet för Finlands presidentskap 2026. Arbetsutskottet höll i slutet av året två möten där arbetet med presidentskapsprogrammet inleddes. Arbetsutskottet har fört en remissdebatt om innehållet i och temana för presidentskapsprogrammet och preliminärt ringat in huvudpunkterna i programmet. Utarbetandet av presidentskapsprogrammet och de övriga förberedelserna inför presidentskapet fortsätter under 2025.

3. Arbetet i Nordiska rådet under 2024

Det konkreta politiska samarbetet i Nordiska rådet sker i första hand i rådets presidium och de fyra utskotten. Presidiet och utskotten håller parallella möten fem gånger om året. Presidiet håller dessutom ett sjätte möte i slutet av året. Alla ordinarie medlemmar i rådet tillhör antingen presidiet eller ett utskott. Av bilaga 1 framgår vilka organ medlemmarna i Finlands delegation satt med i under 2024.

3.1. Islands presidentskap i rådet

Presidentskapet i Nordiska rådet roterar årligen mellan medlemsländerna, och den ordinarie sessionen hålls alltid i presidentskapslandet. Presidentskapslandet utarbetar ett presidentskapsprogram för att lyfta fram årets prioriteringar i rådets arbete och det nordiska samarbetet. Rådets arbete leds av en president och en vicepresident som valts från presidentskapslandet. Presidentens uppgift är att leda presidiets möten och se till att presidiets handlingsplan är aktuell och att kontakterna med nationella parlament, närområden och viktiga internationella organisationer sköts så bra som möjligt. Presidenten och vicepresidenten representerar också rådet i olika sammanhang, både i Norden och internationellt.

Presidentskapet innehades av Island under 2024. Temana i Islands presidentskapsprogram fick genomslag i både presidiets och utskottens arbete och lyftes fram som särskilda teman under rådets sessioner. Fred och säkerhet i Arktis stod i centrum för Islands presidentskapsprogram. Enligt presidentskapsprogrammet bör Norden sträva efter att den strategiskt viktiga arktiska regionen förblir en militär lågspänningszon. Dessutom främjade programmet fredligt samarbete i internationella forum. Huvudrubriken *Fred och säkerhet i Arktis* pekade på behovet av att värna säkerheten för de nordiska länderna och deras allierade i Arktis. Samtidigt måste man minska spänningarna i regionen och i än högre grad fokusera på fredliga lösningar. I presidentskapsprogrammet betonades särskilt välfärden och framtidsutsikterna i den arktiska regionen. Andra teman i presidentskapsprogrammet fokuserade på desinformation och medierna samt miljö- och klimatfrågor.

3.2. Nordiska rådets budget

Nordiska rådets budget är en administrativ budget för bland annat bidrag till partigrupperna, presidiets och utskottens arbete, mötes- och resekostnader, tolkning och översättning, publikationer och rådssekretariatets administrativa utgifter inklusive personalutgifter. Budgeten för 2024 var närmare 40,7 miljoner danska kronor (cirka 5,5 miljoner euro). Budgeten fastställs årligen av rådets presidium.

De fem nationella parlamenten betalar medlemsavgift till Nordiska rådet enligt en BNI-baserad fördelningsnyckel. Medlemsavgiften för Finlands riksdag är cirka 835 000 euro per år. Dessutom står riksdagen värd för två eller tre rådsmöten per år. Vart femte år ordnar och bekostar riksdagen rådets ordinarie session och prisutdelning. Rådets ekonomi är utsatt för tryck, eftersom bland annat resekostnaderna och kostnaderna för tolkning och översättning har stigit och förvaltningsavtalet mellan rådet och ministerrådet har uppdaterats. Det görs varje år en indexhöjning av rådets budget. De nationella parlamentens medlemsavgift till den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC) lösgjordes från och med detta år från medlemsavgiften till Nordiska rådet.

Rådets budgetgrupp, som tillsatts av presidiet, behandlar frågor som gäller budgeten. Arbetsgruppen bereder under året det material om budgeten och bokslutet som ska läggas fram vid presidiets möten. De finländska medlemmarna i budgetgruppen var under året ledamot Juho Eerola och ledamot Jouni Ovaska.

Presidiet godkände inkomst- och utgiftsramen för 2025 vid sitt septembermöte och den slutliga budgeten vid sitt möte i december. Enligt 6 § i Nordiska rådets ekonomistadga ska presidiet fastställa budgeten senast den 15 december. Enligt ekonomistadgan ska räkenskapsårets överskott i regel återbetalas till medlemsländerna. Presidiet kan dock besluta att ett överskott kan överföras till följande budgetår för ett eller flera särskilda ändamål. Under de senaste åren har presidiet beslutat att överföra överskottet till presidiets disponibla medel. Presidiet beslutade vid sitt möte i december att resultatet för Nordiska rådets budgetår 2023, 2 802 426 danska kronor, ska återbetalas till medlemsländerna med avdrag för finansieringen av Ungdomens Nordiska råds sommarlägerprojekt.

3.3. Nordiska rådets kommunikation

Det sker förändringar vid Nordiska rådets kommunikation när ett nytt kommunikationsteam vid Nordiska rådets sekretariat inleder sin verksamhet den 1 januari 2025. Nordiska rådet anställer i början av 2025 två kommunikationsexperter som i fortsättningen ska ansvara för Nordiska rådets kommunikation. Hittills har fem kommunikationsexperter arbetat vid Nordiska ministerrådets och Nordiska rådets gemensamma kommunikationsavdelning.

I samband med denna kommunikationsreform som beslutades av rådsdirektören uppdaterades kommunikationsavtalet mellan Nordiska rådets sekretariat och Nordiska ministerrådets sekretariat. Sekretariatet har beslutat att ändra kommunikationsavtalet i fråga om kommunikationstjänsterna. Ändringen gäller inte andra delar av kommunikationsavtalet, såsom webbtjänster, tolkning och översättningar samt publikationsverksamhet, utan dessa fortsätter som tidigare. Rådsdirektören har lovat att kommunikationsreformen kommer vara kostnadsneutral. Finlands delegation har uttryckt oro över kostnadsökningen och förändringarnas inverkan på rådets budget. För extra tjänster som går utöver avtalet fakturerar ministerrådets kommunikationsavdelning rådet separat enligt de faktiska kostnaderna. Det uppdaterade kommunikationsavtalet undertecknades i slutet av december.

3.4. Presidiet

Nordiska rådets politiska ledning, presidiet, ansvarar för rådets allmänna politiska frågor, arbetsplan och budget samt för det utrikes- och säkerhetspolitiska parlamentariska samarbetet. Under året har försvarssamarbetet och samarbetet inom civil beredskap haft särskild fokus.

Presidiet sammanträdde sex gånger under året. På mötena behandlades ett flertal medlemsinitiativ, den nordiska budgeten, uppdateringen av Helsingforsavtalet, genomförandet av den internationella strategin och frågor i anslutning till förberedelserna inför sessionen. Presidiet träffar regelbundet under året nordiska ministrar och internationella parlamentariska organisationer. Temat för det separata årliga mötet med Baltiska församlingen i Oslo den 10 december var artificiell intelligens.

Nordiska rådets utrikespolitiska agenda har sedan Ryssland inledde sitt anfallskrig i februari 2022 dominerats av Ukraina. Rådet har kraftfullt fördömt Rysslands agerande och uttryckt sitt fulla stöd för Ukraina. Kontakten med regimerna i Ryssland och Belarus har frysts, men det har ansetts viktigt att fortsätta diskussionerna med oppositionen. Rådet har länge haft kontakter med ryska och belarusiska aktörer och har varje år sedan 2007 träffat företrädare för oppositionen och frivilligorganisationer i Belarus. Efter valet i Belarus 2020 var det inte längre möjligt att genomföra seminarierna. Presidiets rapportör om Belarus, ledamot Kim Berg, deltog i Europarådets seminarium om Belarus i Helsingfors i januari (se närmare punkt 9.1).

Vid rådets temasession och den ordinarie session behandlades och godkändes ett flertal ärenden som presidiet ansvarar för. Vid temasessionen godkändes ett medlemsförslag om ett fördjupat nordisk-baltiskt samarbete. I förslaget rekommenderades de nordiska regeringarna att ytterligare fördjupa sitt samarbete och sina utbyten med baltiska regeringar i syfte att stärka och främja våra respektive regioners ekonomier, samt bevara frihet och rätt till självbestämmande. Dessutom beslutade rådet genom ett internt beslut att fortsätta fördjupa sitt samarbete och sina utbyten med Baltiska församlingen för att främja samma syften.

Vid sessionen i Reykjavik godkändes presidiets förslag om en nordisk försvars- och säkerhetskommision. Här rekommenderas de nordiska regeringarna att tillsätta en nordisk försvars- och säkerhetskommision med parlamentariker från alla de nordiska länderna. Anledningen till att inrätta kommittén är bland annat att det finns ett stort antal nationella försvars- och säkerhetskommisioner i Norden, men att det fortfarande saknas en motsvarande kommission med ett nordiskt mandat. Alla de nordiska länderna är nu medlemmar i Nato och en ny vision för Nordefco (Nordic Defence Cooperation) har godkänts och därför bör det finnas alla förutsättningar för att inrätta en nordisk försvars- och säkerhetskommision. Dessutom bör man säkerställa ett övergripande nordiskt perspektiv och parlamentariskt stöd genom att inkludera parlamentariker från de nordiska länderna i kommissionen.

Presidiet har vid sina möten behandlat uppdateringen av Helsingforsavtalet. Finlands representant i presidiets arbetsgrupp i frågan var ledamot Juho Eerola. Närmare information om uppdateringen av Helsingforsavtalet finns i avsnitt 4. På sitt möte på Åland i september beslöt presidiet tillsätta en arbetsgrupp för att utreda om det är möjligt att ändra Nordiska rådets arbetsordning. Bakgrunden till utredningen är ett förslag från den färöiska delegationen om att Ålands, Färöarnas och Grönlands delegationer ska vara representerade i presidiet. Till arbetsgruppen nominerades åtta presidiemedlemmar och en representant för Ungdomens Nordiska råd. Arbetsgruppen inledde sitt arbete i december 2024 och arbetet fortsätter 2025. Finlands representant i arbetsgruppen är ledamot Juho Eerola.

3.5. Kunskap och kultur i Norden

Utskottet för kunskap och kultur i Norden arbetar med kultur-, utbildnings- och forskningsfrågor samt frågor som gäller språksamarbete och digitalisering. Också det civila samhällets och frivilligarbetets roll i kultur- och utbildningsfrågor samt motions- och friluftsförslag står på utskottets agenda. Ordförande för utskottet under året var medlemmen av Finlands delegation, ledamot Veronika Honkasalo.

De nordiska ländernas budgetar för kultur-, utbildnings- och forskningssamarbetet har skurits ned kraftigt sedan 2021, vilket har sysselsatt utskottet. Under året fäste utskottet fortfarande särskild uppmärksamhet vid ministerrådets budgetförslag för 2025 samt vid de nya samsamarbetsprogrammen inom kultur- och utbildningssektorn och de arbetsplaner som hänför sig till dem.

Under året har rådet diskuterat nordiskt samarbete kring utvecklingen av artificiell intelligens i ett samhälleligt perspektiv. Utskottet för kunskap och kultur har särskilt fokuserat på gemensamma nordiska

insatser för att säkra barns och ungas välfärd och säkerhet på nätet. Ett förslag om gemensam nordisk reglering för teknikjättar har också diskuterats.

Utskottet har varit särskilt bekymrat över inlärningsresultaten bland barn och unga i Norden samt över våldet i skolorna och konsekvenserna av mobbning. Skolskjutningen i Bäckby i Vanda i april gav upphov till en utskottsdebatt om förebyggande av mobbning och våld i skolan. De nordiska barnens vardag i skolan kommer därför att vara en av utskottets prioriteringar under 2025. Utskottet följer utvecklingen och vill fästa särskild vikt vid skoltrivseln och bättre inlärningsresultat samt hitta gemensamma nordiska lösningar för att skapa en trygg och bra skolmiljö. Vid sessionen i Reykjavik antogs en rekommendation som byggde på utskottets oro för de sjunkande nordiska Pisaresultaten. I rekommendationen uppmanas ministerrådet att etablera ett nordiskt nätverk inom utbildningsområdet som erbjuder kunskapsstöd om åtgärder för att förbättra nordiska elevers studieresultat. Särskild vikt bör läggas vid att förbättra elevernas läs- och ordförståelse.

Utskottet har arbetat för att stödja studenter från instabila länder genom den norska programmodellen Students at risk. Utskottet har också främjat lån av kulturarvshandlingar och kulturarvsföremål mellan nordiska kulturinstitutioner. Dessutom har utskottet under året behandlat tillgången till public service-medier över de nordiska gränserna, synliggörande av Nordiska rådets priser och prisutdelning, utökning av läromedel på samiska och utbildning av samiska lärare samt den nordiska film- och tv-branschens ställning.

3.6. Välfärd i Norden

Utskottet för välfärd i Norden fokuserar i sitt arbete på den nordiska välfärdsmodellen. Utöver social- och hälsovårdspolitiken omfattar utskottets ansvarsområde utsatta barn och unga, psykisk hälsa, funktionshinder samt alkohol- och drogfrågor. På utskottets agenda står också jämställdhetsfrågor, LGBTI-rättigheter samt demokrati och människorättsfrågor. Andra teman är flyktingar, migration, integration, bostadspolitik, digitala välfärdslösningar och ursprungsfolkens villkor i Norden.

Ett av utskottets fokusområden under året var social hållbarhet och jämlikhet i samhället och på arbetsmarknaden. I samband med temasessionen hörde utskottet representanter för Färöarnas LGBTI-organisationer om den oroväckande försämringen av välbefinnandet i gemenskapen. Utskottet hörde också Färöarnas justitieminister om revideringen av Färöarnas abortlagstiftning. Reformen, som skulle ha garanterat kvinnornas rätt till abort fram till slutet av den tolfte graviditetsveckan, föll dock i det färöiska parlamentet i början av juni. Dessa ämnen lyftes fram på nytt när utskottet mötte Färöarnas jämställdhetsminister under sessionen i Reykjavik.

Vid utskottets sommarmöte i Jylland, Danmark, behandlades andra av utskottets prioriterade teman för året: åldrandepolitik och utsatta barns och ungas ställning. För att förbättra kvaliteten på och tillgången till äldreomsorg i Norden har utskottet också behandlat ett medlemsförslag som bland annat föreslår samarbete kring utbyte av bästa praxis, arbetsmetoder och utbildningsresurser.

Vid sessionen i Reykjavik godkände rådet två rekommendationer från utskottet om jämställd klimatpolitik och nordiskt samarbete mot rasism och extremism. Rekommendation om jämställd klimatpolitik betonar vikten av att beakta jämställdhetsperspektivet i klimatpolitiken och rekommenderar ministerrådet att analysera och utvärdera policyer och klimatinsatser utifrån ett jämställdhetsperspektiv samt säkra kvinnors inflytande i alla delar av klimatomställningen. I rekommendationen om nordiskt samarbete mot rasism och extremism uppmanas de nordiska regeringarna att ta fram planer för hur regeringarna följer upp rekommendationerna i rapporten om högerextremismens utveckling i Norden.

3.7. Ett hållbart Norden

Utskottet för ett hållbart Norden fokuserar i sitt arbete på miljö- och naturvård samt naturresurser inom bland annat jordbruk, skogsbruk och fiske. Klimatfrågorna och klimatförändringens konsekvenser är liksom så väsentliga i utskottets arbete. Till utskottets ansvarsområde hör också konsumenträttigheter, fiskeförvaltning, jordbruks- och livsmedelspolitik, kärnsäkerhet, biologisk mångfald samt hållbar utveckling.

Under året var cirkulär ekonomi ett centralt område för utskottet. I utskottets arbete ingick bland annat initiativ om resursåtervinning, producentansvar inom textilindustrin, klimatsmart byggande, nordisk miljömärkning av förpackningar och minskning av matavfall. Under året fokuserade utskottet på att stärka det nordiska samarbetet för att bekämpa klimatförändringen och anpassa sig till dess konsekvenser. Det ledde till godkännande av initiativ om öppenhet i användningen av fossila resurser, klimatförändringens hot i Arktis och behovet av samarbete för hållbarhet, främjande av användning av solenergi på större parkeringsområden och samarbete för att utveckla den nordiska livsmedelsförsörjningen.

Biologisk mångfald var också ett av utskottets prioriterade områden under året. Utskottet diskuterade hur Norden bäst kan bevaka genomförandet av FN:s konvention om biologisk mångfald. Vid sessionen godkändes en rekommendation till Nordiska ministerrådet om fortsatta nordiska insatser för att implementera konventionen om biologisk mångfald. Utskottet har behandlat förslag om nordiskt samarbete inom biologisk mångfald och naturskydd. Som en fortsättning på utskottets rekommendation grundades på hösten en fond för klimat och biologisk mångfald för unga.

Bekämpningen av miljöbrott har också fått stor uppmärksamhet i utskottets arbete. Dessutom har utskottet avslutat flera initiativ som rör dels företagans ansvar för mänskliga rättigheter och utnyttjande av naturresurser, dels naturkatastrofer och internationell miljöbrottslagstiftning. Utskottet godkände också en rekommendation om temporärt förbud mot gruvbrytning på djuphavsbotten.

3.8. Tillväxt och utveckling i Norden

Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden behandlar frågor och ämnen som rör arbetsmarknad och arbetsmiljö, näringar, handel och industri, energi, förebyggande av gränshinder samt transport och trafiksäkerhet. Till dess ansvarsområde hör också ekonomisk politik och penningpolitik: till exempel förutsättningar för forskning, produktion och handel och därmed fri rörlighet på marknader och arbetsmarknader i Norden. Andra teman som utskottet behandlar är regional- och strukturpolitik, kommunikation och informationsteknik.

Vi lever i en stor teknologisk- och systemomvälvning. Samtidigt präglas de nordiska samhällena av tillit, avancerad digitalisering och av att ha relativt små språk. Hur kan vi i Norden använda artificiell intelligens för att uppnå högre effektivitet på ett sätt som samtidigt är hållbart och säkert? Kvalitetssäkring, tillgänglighet, etik, hackning och energieffektivitet – särskilt inom dessa områden kan de nordiska länderna enligt utskottet intensifiera samarbetet.

Under året har utskottet behandlat det nordiska samarbetet kring artificiell intelligens med hänsyn till samhällsutvecklingen. Även om artificiell intelligens ger fördelar i demokratiska samhällen, medför den också utmaningar bland annat i fråga om lagstiftningen. Artificiell intelligens erbjuder också nya möjligheter att stödja den övergripande säkerheten till exempel i fråga om cybersäkerhet och livsmedelsproduktion. För att främja detta ansåg utskottet att de nordiska länderna tillsammans borde skapa ett tvärvetenskapligt kunskapscentrum som utgör en samlande kraft i hanteringen av utmaningar och möjligheter i anknytning till artificiell intelligens. Centret bör bestå av representanter från åtminstone universitet, näringsliv, myndigheter och civilsamhället, så att hanteringen och användningen av artificiell intelligens i Norden kan samordnas på ett kostnadseffektivt sätt.

I samband med temasessionen tog utskottet särskilt upp infrastrukturfrågor, och regeringarna uppmanades att stärka samordningen inom denna sektor och att inrätta ett ministerråd för transport. Det är viktigt att de nordiska länderna tillsammans samordnar iståndsättandet av existerande transportnät och byggandet av nya transportnät på ett hållbart och tillgängligt sätt. På sitt sommarmöte i Kiruna, Sverige, fokuserade utskottet på transport- och logistikförbindelserna och infrastrukturen i de nordligaste områdena i skuggan av den nuvarande geopolitiska situationen. Utskottet bekantade sig också med regionens näringsliv och turismbransch. Samarbetet mellan de nordligaste regionerna i Norden var enligt utskottet ännu viktigare med tanke på konkurrenskraften, en hållbar ekonomisk tillväxt, logistiken och försvaret. Utskottet informerades bland annat om utvecklingsprojekten i Narvik hamn och behovet av ett dubbel-spår till Östersjön. Dessutom diskuterade utskottet samordningen av infrastrukturen mellan de nordiska länderna i kristider samt en förbättring och förenkling av möjligheterna att resa i Norden.

Utskottet krävde politisk dialog med ländernas regeringar för att få till stånd en helhetsbild av det nordiska skatteavtalet. Utskottet ville särskilt ha svar på när och hur revideringen i det nordiska skatteavtalet ska genomföras, om samordningsarbetet mellan de nordiska länderna är på gång eller om det nuvarande nordiska skatteavtalet ska ersättas helt och hållet med ett europeiskt avtal före 2030. Utskottet ansåg att en förenkling av de gällande avtalen och/eller en revidering av det nordiska skatteavtalet skulle ge den som arbetar i ett annat land bättre skydd också till exempel under kristider. Utskottet ville också veta vad regeringarna gör för att förbättra samordningen av militär och civil infrastruktur i kristider.

Vid sessionen i Reykjavik godkändes förslag om att utvidga det mellanregionala kollektivtransportnätet och skapa ett gemensamt nordiskt biljettsystem för att stärka och förenkla transportmöjligheterna. Integrationen skulle också underlättas av bättre möjligheter för nattågstrafiken och ett eget interrailpass för de nordiska länderna. Passet skulle också erbjuda ett miljövänligare resealternativ, särskilt för unga.

3.9. Kontrollkommittén

Kontrollkommittén utövar kontroll över verksamhet som finansieras med gemensamma nordiska medel och över verkställandet av besluten. Till dess verktygslåda hör bland annat besök på institutioner som får samnordisk finansiering och vars syfte är att generera samnordisk nytta. Kommittén hör också experter, granskar årsredovisningarna samt behandlar och kommenterar vid behov revisionsberättelserna. Dessutom analyserar kontrollkommittén de instruktionsbrev som Nordiska ministerrådet skickar till institutionerna och ger vid behov rekommendationer eller kommentarer på basis av dem.

Under året diskuterade och analyserade kontrollkommittén effekterna av och kostnadseffektiviteten hos de ärenden som behandlas i rådet i syfte att söka svar på hur livscykeln ser ut för de initiativ och förslag som anhängiggjorts, vilken nordisk nytta de ger och hur länge samt hur kostnadseffektivt. Dessutom diskuterades huruvida utskottsarbetet för närvarande genererar nordisk nytta och hur de nordiska regeringarna genomför rekommendationerna. Under året genomförde kommittén ett besök i Nordens hus på Färöarna, gjorde en revision av partigruppernas räkenskaper för 2023, lämnade sin årsrapport till sessionen och träffade ministerrådets generalsekreterare Karen Ellemann.

4. Uppdateringen av Helsingforsavtalet

Diskussionerna om en uppdatering av Helsingforsavtalet präglade i hög grad arbetet i Nordiska rådet och i Finlands delegation under det gångna året. Helsingforsavtalet, som styr det nordiska samarbetet, undertecknades 1962 och är ett samarbetsavtal mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige. Avtalet definierar ramarna för det nordiska samarbetet som görs i Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet. Avtalet har uppdaterats åtta gånger, senast 1995 efter Finlands och Sveriges anslutning till EU. Parterna i avtalet är de nordiska regeringarna, som ytterst också beslutar om ändring av avtalet.

Behovet av att uppdatera Helsingforsavtalet har diskuterats i åtskilliga sammanhang under de senaste åren. De primära orsakerna till att en uppdatering av avtalet aktualiserats är det förändrade säkerhetsläget i Norden samt Finlands och Sveriges Natomedlemskap. Ett av de främsta målen har varit att införa bland annat säkerhets- och försvarspolitik, civilsäkerhet, beredskap och samhällssäkerhet i Helsingforsavtalet. I Helsingforsavtalet nämns det rättsliga, det kulturella, det sociala och det ekonomiska området samt transport- och miljöskyddsfrågor, men avtalet motsvarar inte till alla delar det förändrade världsläget.

Uppdateringen av Helsingforsavtalet aktualiserades dels av det förändrade säkerhetsläget samt Finlands och Sveriges Natomedlemskap, dels av ett medlemsförslag från 2022 om att anpassa rådets organisation till den nya säkerhetspolitiska situationen. Uppdateringen av Helsingforsavtalet diskuterades också med ministrarna vid rådets session i Helsingfors i november 2022. Sveriges delegation fortsatte behandlingen av frågan och ordnade ett separat evenemang i Stockholm i januari 2023 i samband med rådets möten.

4.1. Arbetsgruppen för uppdatering av Helsingforsavtalet

Nordiska rådets presidium tillsatte i juni 2023 en bredbasig arbetsgrupp med uppdrag att utreda behovet av att uppdatera Helsingforsavtalet och specificera inom vilka områden en uppdatering skulle behövas. Målet var att säkerställa att Helsingforsavtalet ger en så bra ram som möjligt för ett stärkt nordiskt samarbete nu och i framtiden. Arbetsgruppen skulle bedöma om nya politikområden som säkerhet, beredskap samt utrikes- och försvarspolitik bör inkluderas i det nordiska samarbetet. Arbetsgruppen bedömde dessutom behovet av att uppdatera språkdirkten.

Arbetsgruppen skulle regelbundet rapportera till presidiet och utarbeta ett utkast till presidiets förslag med rådets synpunkter på behovet av att uppdatera Helsingforsavtalet. Arbetsgruppen bestod av representanter från Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt Färöarna, Grönland och Åland. Ungdomens Nordiska råd (UNR) hade också en representant i gruppen. I arbetsgruppen företrädde Finlands delegation av ledamot Juho Eerola.

Arbetsgruppen höll tio möten mellan augusti 2023 och april 2024. Gruppen avslutade sitt arbete på ett möte i samband med temasessionen den 7 april. Arbetsgruppens ordförande, Islands representant Hanna Katrín Friðriksson presenterade huvudpunkterna och rekommendationerna i arbetsgruppens rapport vid temasessionen, och frågan diskuterades under sessionen (se punkt 5.4). Därefter gick arbetsgruppens rapport och förslag vidare till presidiet för behandling.

4.2. Presidiets förslag om att uppdatera Helsingforsavtalet och behandlingen i plenum

Arbetsgruppen och presidiet har varit eniga om att de nordiska regeringarna bör uppdatera Helsingforsavtalet. Rådet rekommenderar regeringarna att utse en nordisk kommission med uppdrag att utarbeta ett konkret förslag till ändring av Helsingforsavtalet. Målet har varit att regeringarna ska ta in säkerhets- och försvarspolitik, civil säkerhet, beredskap och samhällssäkerhet i avtalet. Det föreslås också att nya artiklar om klimatpolitik, gränshinderarbete och barns och ungas rättigheter fogas till avtalet. Enligt presidiet bör avtalet betona det nordiska EU- och EES-samarbetet mer än tidigare. Avtalstexten bör också ta upp grundläggande nordiska värderingar som demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet.

Under uppdateringsarbetet har det i rådet funnits olika uppfattningar endast om avtalets parter. Den avvikande uppfattningen gäller de tre nordiska självstyrande områdenas – Ålands, Färöarnas och Grönlands – ställning i Helsingforsavtalet och det nordiska samarbetet. Därför innehöll både arbetsgruppens rapport och presidiets förslag två likvärdiga alternativa förslag om parterna i Helsingforsavtalet.

Vid sessionen i Reykjavik fördes en omfattande debatt om presidieförslaget om att uppdatera Helsingforsavtalet. Rådets president Bryndís Haraldsdóttir presenterade förslaget och konstaterade att det med tanke på förändringarna i Norden och världen är viktigt att uppdatera Helsingforsavtalet, särskilt som det inte har ändrats sedan revideringen i mitten av 1990-talet. Under den livliga debatten hölls många inlägg som enhälligt stödde uppdateringen av Helsingforsavtalet. Grönlands, Färöarnas och Ålands roll och betydelse i Helsingforsavtalet diskuterades särskilt ingående. I debatten betonades vikten av politisk enighet och att regeringarna i sin egen behandling får koncentrera sig på den rättsliga behandlingen av ärendet.

Ordföranden för Finlands delegation, ledamot Ville Väyrynen, konstaterade i sitt anförande att presidiets förslag är motiverat. Enligt Väyrynen innebär förslaget att det till avtalet fogas teman som motsvarar det förändrade världsläget. Förslaget tar också ställning till frågan om de självstyrande områdenas ställning, vilket arbetsgruppen har hittat två alternativa lösningar på. Dessa alternativ baserar sig på en långsiktig strävan att främja frågan, eftersom det är av största vikt att Norden är enat. Ledamot Juho Eerola konstaterade att det finns anledning att uppdatera Helsingforsavtalet och se över språkdräkten. Att ändra de tre självstyrande områdenas status utgör en utmaning, eftersom Helsingforsavtalet har varit ett fördrag mellan fem suveräna stater vars rättsliga status fastställs av respektive lands konstitution. Förhållandet mellan Danmark och dess självstyrande områden Grönland och Färöarna måste lösas internt mellan dessa parter. Ledamot Jouni Ovaska påpekade att det nordiska samarbetet nu upplevs som allt viktigare och att alla parter kräver en revidering av Helsingforsavtalet. Det nordiska samarbetet har på många sätt upplevt en renässans. Färöarnas, Grönlands och Ålands växande geopolitiska ställning ökar behovet av att omvärdera regionernas status i det nordiska samarbetet.

Vid omröstningen efter plenardebatten antog rådets medlemmar enhälligt förslaget om att uppdatera Helsingforsavtalet. Efter sessionen skickades rådets rekommendation om att uppdatera Helsingforsavtalet till de nordiska regeringarna.

4.3. Finlands delegations synpunkter på uppdateringen av Helsingforsavtalet

Ett centralt mål för Finlands delegation har varit att en rekommendation om en uppdatering av Helsingforsavtalet lämnas till de nordiska regeringarna. Det har varit viktigt för delegationen att uppdateringen av Helsingforsavtalet beaktar den rättsliga referensram som reglerar relationen mellan Finland och Åland samt mellan Danmark och Färöarna och Grönland. Delegationen har dock ansett att Helsingforsavtalet är ett statsfördrag mellan fem länder. Även om det nordiska samarbetet har som mål att uppnå jämställdhet, är Färöarna, Grönland och Åland ur folkrättslig synvinkel inte i samma ställning som de fem nordiska länderna.

Ålands delegation i Nordiska rådet är en del av Finlands delegation. Dialogen mellan delegationerna och ledamöterna har varit tät och konstruktiv under hela uppdateringsprocessen. Åland har inte haft några ambitioner att få fullt medlemskap i Nordiska rådet, men man har velat hålla möjligheten till fullvärdigt medlemskap öppen. Det har också varit viktigt för Åland att säkerställa att man inte hamnar i en sämre samarbetsställning än Färöarna och Grönland. Finlands delegation har förhållit sig förstående till Ålands strävanden och oro och strävat efter att främja en kompromiss i frågan.

5. Temasessionen

Nordiska Rådets årliga temasession hölls i Tórshavn på Färöarna den 8–9 april. Det var första gången som en temasession ägde rum på Färöarna. Temat för sessionen var i enlighet med Islands presidentskapsprogram *säkerhet, fred och beredskap i Nordatlanten*. Diskussionerna kretsade särskilt kring det nordiska och internationella samarbetets betydelse i det förändrade säkerhetsläget, vad Finlands och Sveriges

Natomedlemskap innebär för det nordiska försvarssamarbetet samt Nordatlantens och den arktiska regionens viktiga geopolitiska ställning.

Temasessionens andra tema var det nordiska transportsamarbetet. Utgångspunkten för debatten var en strategisk utredning av nuläget och framtida behov på området, särskilt ett utökat nordiskt samarbete på transport- och infrastrukturområdet och inrättandet av ett nytt ministerråd med ansvar för transport och infrastruktur. Vid sessionen presenterades också en rapport från rådets arbetsgrupp för uppdatering av Helsingforsavtalet. Arbetsgruppen höll sitt sista möte i samband med temasessionen. Utöver sessionen höll rådets presidium och utskott egna möten på Färöarna.

5.1. Säkerhet, fred och beredskap i Nordatlanten

Under Nordiska rådets temasession på Färöarna arrangerades en paneldebatt om *säkerhet, fred och beredskap i Nordatlanten*. Temat var aktuellt med tanke på det säkerhetspolitiska läget och det intensifierade försvarssamarbetet i Norden i och med Finlands och Sveriges Natomedlemskap. Huvudtalare i debatten var Louise K. Dedichen, viceamiral för den norska flottan och representant för den norska militären i Natos militärkommitté. Dedichen gav en inledning till temat och konstaterade att under hennes fyra årtionden inom militären har förändringarna varit större under de senaste fyra åren än under de första 36 åren. De övriga paneldeltagarna var Pia Hansson från Islands universitet, Aksel V. Johannesen, ordförande för Färöarnas landsstyre och Bryndís Haraldsdóttir, president för Nordiska rådet.

Louise Dedichen beskrev särskilt förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön till följd av Rysslands aggression och Natos reaktioner på förändringarna. De finländska representanter deltog aktivt i diskussionen och lyfte fram de nordiska ländernas möjligheter till ett bredare samarbete för att bygga ut försvarsindustrin och utveckla viktiga transportförbindelser mellan Finlands östra delar och Norges kust. Dessutom frågade de hur Nato ämnar reagera på ryska hybridhot och hybridoperationer. Finländarna frågade också hur de nordiska länderna tillsammans över gränserna kan stärka motståndskraften i sina samhällen. Behovet av gränsöverskridande samarbete under kristider blev tydligt bland annat under covid-19-pandemin.

Paneldeltagarna konstaterade att den nordiska beredskapen borde ha varit och bör vara starkare. Rysslands krig i Ukraina är samtidigt ett angrepp på de nordiska värderingarna. Just nu måste de nordiska länderna stå starka bakom dessa värderingar och samarbeta intensivt på bredare internationella arenor. Viceamiral Dedichen påminde om att det nu finns en stor efterfrågan på produkter från försvarsindustrin. Man måste överväga hur man kan göra så mycket som möjligt på samnordisk basis, bland annat när det gäller materialanskaffningar. Dedichen välkomnade också Tysklands och Norges initiativ i Nato för att säkra infrastrukturen under vattnet.

Diskussionen fokuserade också på Nordatlantens geostrategiska betydelse. Färöarna har varit föremål för kritisk uppmärksamhet eftersom området hållit sig utanför sanktionerna mot Ryssland. Ordföranden för Färöarnas landsstyre Aksel V. Johannesen försäkrade att det självstyrande området söker nya exportmarknader och strävar efter att förnya sitt handelsavtal med EU. Färöarna försäkrade att man bär sitt ansvar för att garantera stabilitet och säkerhet i regionen.

5.2. Aktualitetsdebatt: framtidens nordiska transportsamarbete

På temasessionen fördes en aktualitetsdebatt i panelform om framtidens nordiska transportsamarbete. I debatten deltog Liv Kari Eskeland, norsk medlem i Nordiska rådets utskott för tillväxt och utveckling, Jessika Roswall, Sveriges samarbetsminister, Erik Østergaard, ordförande för Nordic Logistics Association och Thomas Becker, chef för STRING. Niklas Johansson, direktör för LKAB, deltog på distans via video och paneldebatten leddes av Jan Wifstrand.

Debatten initierades av utredare Gunnar Lindberg, som på uppdrag av Nordiska ministerrådet har kartlagt det nordiska transportsamarbetet och skrivit en rapport om ämnet. Rapporten tar upp förutsättningarna för ett utökat samarbete på transport- och infrastrukturuområdet och syftar till att undersöka möjligheterna att etablera ett nytt ministerråd på transport- och infrastrukturuområdet. Lindberg redogjorde för detta arbete och genomförandet av Nordiska ministerrådets handlingsplan för Vision 2030 inom transportsektorn, frågor om infrastruktur som aktualiserats genom Finlands och Sveriges Natomedlemskap samt vikten av öst-västliga transportförbindelser.

Lindberg betonade att man istället för nationell transportpolitik borde börja tala om nordiskt transportsamarbete. Istället för stora och nya strategiska planer bör man bedriva ett konkret nordiskt transportsamarbete. Det finns redan ett antal långsiktiga nationella planer som bör sammanföras till en nordisk helhet. Debatten tog också upp genomförandet av målen för Vision 2030 och frågan om hur Norden kan skapa hållbara transportlösningar på land, till havs och i luften. En särskild fråga som togs upp var den gröna omställningen i glesbygden. Lindberg konstaterade att de nordiska transportministrarna samarbetar, men att samarbetet mellan ministeriernas ämbetsverk är begränsat.

Paneldebatten fokuserade på innehållet i samt samarbetsformerna och målen för den nordiska transportpolitiken. Dessutom diskuterades de nuvarande och kommande utmaningarna inom infrastrukturbranschen, tidsplanen för den gröna omställningen och Natomedlemskapets konsekvenser för transportsektorn. Debatten lyfte fram Nordiska rådets långvariga krav på att upprätta ett formellt ministerråd för transport. Sveriges samarbetsminister Jessica Roswall konstaterade att det nordiska transportsamarbetet fungerar utmärkt och att det därför inte finns något behov av att ändra det informella transportministersamarbetet i en mer formaliserad riktning. Företagsrepresentanterna i panelen konstaterade att det finns skillnader i lagstiftningen i de nordiska länderna och lyfte fram det starka nordiska samarbetet inom EU. Andra teman som lyftes fram var Kina och den globala konkurrensen.

5.3. Samarbetsministrarnas redogörelse och frågestund

Under sessionen diskuterade Nordiska rådets medlemmar med de nordiska samarbetsministrarna. På plats var Jessica Roswall, samarbetsminister i Nordiska ministerrådets ordförandeland Sverige, och Bjarni Kárasen Petersen, färöisk samarbetsminister. Minister Roswall berättade att det nordiska samarbetet är särskilt aktivt i alla forum, såväl inom ministerrådet som exempelvis i N5- och NB8-formaten. Dessutom berättade hon om genomförandet av Vision 2030 och om de nya samarbetsprogram som ministerrådet har utarbetat för visionsperioden 2025–2030. I samarbetsprogrammen beskrivs de politiska målen för varje ministerråd under den kommande perioden och de omfattar också Nordiska rådets politiska prioriteringar. Roswall berättade också om ministerrådets avsikt att förnya mandatet för det nordiska Gränshinderrådet.

De frågor som rådsmedlemmarna ställde till ministrarna handlade om att inrätta ett transportpolitiskt ministerråd, intensifiera det nordiska beredskapssamarbetet, avlägsna gränshinder och intensifiera det nordiska EU-samarbetet. Under debatten ställde representanterna frågor bland annat om genomförandet av eIDAS och särskilt om tidsplanen för dess införande i Finland och Sverige, samt om orsaken till att det gjorts färre uppdateringar av Gränshinderdatabasen och om åtgärder för att ta itu med problemen med svart arbetskraft inom byggbranschen. Den färöiska samarbetsministern fick en fråga om möjligheterna att lösa problemet med de kostsamma roamingpriserna på Färöarna.

5.4. Meddelande om uppdatering av Helsingforsavtalet

Arbetsgruppen för uppdatering av Helsingforsavtalet slutförde sitt arbete vid ett möte i anslutning till temasessionen. Arbetsgruppens ordförande, Islands representant Hanna Katrín Friðriksson presenterade vid sessionen huvudpunkterna och rekommendationerna i arbetsgruppens rapport. Hon underströk att

Helsingforsavtalet bör uppdateras för att möta de nya utmaningar och möjligheter som Norden står inför, särskilt när det gäller försvars- och säkerhetspolitik.

Under debatten i plenum uttryckte rådets medlemmar sitt stöd för en uppdatering av Helsingforsavtalet och särskilt för införandet av säkerhets- och försvarspolitiken i avtalet. Det konstaterades att Helsingforsavtalet är en grundlag för det nordiska samarbetet. Uppdateringar av det bör göras efter moget övervägande, men nu är tiden inne för en revidering. Ålands, Färöarnas och Grönlands önskan om att bli jämlika parter i Helsingforsavtalet i förhållande till de övriga nordiska länderna väckte stor diskussion. Färöarnas och Grönlands representanter talade för ett fullvärdigt medlemskap i rådet. Ledamot Jouni Ovaska, som representerade Finlands delegation vid arbetsgruppens sista möte, ansåg att rapporten sammantaget var bra och lade fokus på utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. När det gäller de självstyrande områdenas ställning ansåg han att tröskeln för deltagande är låg och att målet är att agera jämlikt, dock med beaktande av fördragen och de juridiska kraven. Utmaningen är särskilt att samordna de självstyrande områdenas ställning samtidigt som avtalet utvidgas till att omfatta utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken. Uppdateringen av Helsingforsavtalet behandlas mer ingående i avsnitt 4.

5.5. Uttalande om situationen mellan Israel och Palestina

Under året fokuserade rådet i enlighet med Islands presidentskapsprogram på fred och säkerhet inte bara i Arktis utan också på det internationella planet. På sitt möte i samband med temasessionen beslöt Nordiska rådets presidium att godkänna ett uttalande om situationen mellan Israel och Palestina.

I utlåtandet hänvisas till rådets rekommendation till de nordiska regeringarna 2015, där rådet rekommenderar regeringarna att uppmana israelerna och palestinierna till fred och försoning genom ett fredsavtal baserat på internationell rätt och FN:s resolutioner. I utlåtandet konstateras att kriget mellan Hamas och Israel har lett till stora civila förluster och att de nordiska länderna har en viktig roll i det internationella fredsarbetet. Rådets vicepresident Oddný G. Harðardóttir och den socialdemokratiska gruppen i Nordiska rådet presenterade yttrandet för presidiet, som enhälligt beslutade att stödja det.

6. Sessionen: Fred och säkerhet i Arktis

Nordiska rådets plenarförsamling är det högsta beslutande organet i det nordiska parlamentariska samarbetet. Plenarförsamlingen håller varje år en ordinarie session vecka 44. Sessionen är ett unikt forum för regionalt samarbete, som samlar både parlamentarikerna i Nordiska rådet och ministrar från de nordiska ländernas regeringar. År 2024 hölls sessionen i Reykjavik den 28–31 oktober. Mötesplatser var parlamentet Alltinget och stadens rådhus. Huvudtemat för sessionsveckan var fred och säkerhet i Arktis. Under veckan diskuterades dessutom en uppdatering av Helsingforsavtalet. Vid sessionen höll också Ukrainas president Volodymyr Zelenskij och Svjatlana Tsichanoŭskaja, ledare för den demokratiska rörelsen i Belarus, anföranden som internationella gästtalare.

6.1. President Zelenskij gäst vid sessionen

I sitt tal till rådets parlamentariker tackade Ukrainas president Volodymyr Zelenskij de nordiska länderna för deras stöd till Ukraina och vädjade till gemensam solidaritet och fortsatt stöd. Enligt Zelenskij är det dags att ytterligare stärka samarbetet mellan Ukraina och Norden och de andra västländerna. Nordiska rådet har också ansett det viktigt att medborgarna påminns om och informeras om vikten av fortsatt stöd till Ukraina. De nordiska länderna bör vara medvetna om att Ryssland ständigt sprider propaganda.

Zelenskij tackade de nordiska länderna för deras orubbliga stöd till Ukraina under Rysslands pågående anfallskrig. Zelenskij betonade Ukrainas rätt till fred och frihet; Rysslands agerande är oacceptabelt. Rysslands bortförande av ukrainska barn har enligt presidenten drag som motsvarar folkmord. Zelenskij

krävde internationella åtgärder för att återupprätta rätten och bevara Ukrainas suveränitet samt genomföra en segerplan för att uppnå en hållbar fred. Zelenskyj betonade dessutom i sitt tal betydelsen av sanktioner, militärt stöd och geopolitisk enighet. Vi behöver samarbete också i fortsättningen. Enligt Zelenskyj bör Ukraina integreras i EU och Nato. De globala beslut som fattats under kriget har stor inverkan på konfliktens varaktighet och på möjligheterna till en varaktig fred.

Nordiska rådets president Bryndís Haraldsdóttir försäkrade att Nordiska rådet fortsätter att stödja Ukraina. Rysslands angrepp på Ukraina är också ett angrepp mot de demokratiska värdena och det internationella regelsystemet. De nordiska länderna står solidariska med Ukraina. Talmannen i isländska Alltinget Birgir Ármannsson lyfte i sitt anförande fram hur de nordiska länderna lever i historiska tider ur säkerhetssynpunkt nu när alla nordiska länder är medlemmar i Nato. Han konstaterade också att Ukrainas kommande Natomedlemskap är en nyckel till att trygga säkerheten både i Ukraina och i hela Europa.

6.2. Toppmötet med de nordiska statsministrarna och regeringscheferna

Vid årets toppmöte under Nordiska rådets session fick regeringscheferna besvara frågan om hur vi bäst kan säkerställa fred och säkerhet i Arktis och Norden.

Som representant för ministerrådets ordförandeland höll Sveriges statsminister Ulf Kristersson det första anförandet. Kristersson betonade i sitt tal de nordiska värderingarna och samhörigheten. Han talade om hotet från Ryssland på lång sikt och om vikten av att Norden och Baltikum står beslutsamma inför detta hot. De nordiska ländernas stöd till Ukraina har varit orubbligt och kommer att bära ända fram till ett ukrainskt EU-medlemskap.

Danmarks statsminister Mette Frederiksen tackade för att president Zelenskyj hade bjudits in till sessionen. Frederiksen påpekade att vi lever i den farligaste tiden på många årtionden. Hon konstaterade att Ryssland inte skulle kunna föra ett fullskaligt krig i ett europeiskt land utan Kinas stöd. Frederiksen konstaterade att alla de nordiska länderna stöder Zelenskyjs segerplan och underströk särskilt ett element i planen, nämligen Ukrainas Natomedlemskap. Frederiksen såg det som den enda verkliga säkerhetsgarantin i framtiden och uppmanade till att arbeta för detta mål.

Finlands statsminister Petteri Orpo konstaterade att vi lever i ett utmanande världspolitiskt läge där stora utmaningar kommer att lösas på olika håll i världen. Också Orpo uppmanade alla att hjälpa Ukraina på dess väg inte bara till Nato utan också till EU-medlemskap. Dessutom underströk Orpo att i den rådande globala situationen är vår gemensamma vision om Norden som världens mest hållbara och integrerade region viktigare än någonsin. När det gäller Helsingforsavtalet sade statsminister Orpo att Finland har förbundit sig till reformarbetet.

Den färöiska statsministern Aksel V. Johannesen krävde i sitt anförande att Helsingforsavtalet skulle ändras. Han sa att det brister i överensstämmelsen mellan ord och handling. Norden borde vara världens mest integrerade region och de nordiska länderna borde vara sinsemellan jämställda, men så är inte fallet nu. Angående det framtida samarbetet menade han att Färöarna antingen är med helt och fullt i Nordiska rådet eller inte alls.

Norges statsminister Jonas Gahr Støre betonade i sitt tal de nordiska värderingarna och värdebaserat ledarskap i världen. Vi måste ha mod att ta ställning till och fördöma orättvisor, bland annat i samband med händelserna i Mellanöstern. Gahr Støre konstaterade också att de nordiska och baltiska länderna tillsammans har stöttat Ukraina näst mest efter USA. Norge har också en pragmatisk syn på Helsingforsavtalet, och avtalet får inte hindra behandlingen av de viktigaste ärendena.

Ålands lantråd Katrin Sjögren tog i likhet med den färöiska statsministern upp Helsingforsavtalet. Sjögren sade att Åland är till freds med det nuvarande juridiska upplägget, men ser gärna en option för Åland till fullvärdigt medlemskap, särskilt i en situation då Färöarnas och Grönlands status förändras. Sjögren underströk att om vi i Norden på riktigt vill stärka det nordiska samarbetet inom krisberedskap måste det vara möjligt för alla åtta nordiska medlemsländer att delta i Hagasamarbetet. Sjögren tackade statsminister Orpo och Finlands regering för ett gott och pragmatiskt samarbete i förberedelserna inför ordförandeskapet i ministerrådet 2025.

Islands statsminister Bjarni Benediktsson betonade i sitt anförande vikten av att värna om folkrätten och respekten för suveränitetsprincipen. Han underströk också att de sju arktiska länderna måste fortsätta arbetet med att utveckla en säkerhetsstrategi för Arktis. För att stärka säkerheten och resiliensen i Arktis efterlyser Island ett förtätat samarbete med folken i regionen och med viktiga partner, såsom Natoländerna.

Rådsmedlemmarnas frågor till stats- och regeringscheferna fokuserade särskilt på de självstyrande områdenas ställning, uppdateringen av Helsingforsavtalet och stödet till Ukraina. Niillas Beaska från norska Sametinget tackade statsminister Orpo för att denne nämnde klimatet och naturen i sitt anförande.

6.3. Utrikesministrarnas och försvarsministrarnas redogörelser

Vid sessionen redogjorde de nordiska utrikesministrarna och försvarsministrarna för sin verksamhet. Sveriges utrikesminister Maria Malmer Stenegard konstaterade att det nordiska regionala samarbetet är unikt, även om samarbetet bör intensifieras ytterligare på försvarsområdet. Samtidigt hör de nordiska länderna till de länder som ger Ukraina mest stöd och föregår med gott exempel; hotet blir allt mer påtagligt. Utrikesministermötet mellan de nordiska och afrikanska länderna i Köpenhamn lyfte fram viljan att stärka stödet till de afrikanska länderna: Var fjärde människa och var tredje ungdom bor för närvarande i Afrika, och det är viktigt att skapa nya allianser.

Utrikes- och försvarsministrarnas redogörelse lyfte särskilt fram de nordiska ländernas stöd till det krigshärjade Ukraina samt vikten av ett närmare samarbete med bland annat de baltiska länderna och Polen. De finländska representanterna var särskilt intresserade av situationen i Gaza och Israels kränkningar av de mänskliga rättigheterna samt av de arktiska regionernas framtid. Ledamot Veronika Honkasalo menade att de nordiska länderna gemensamt bör försvara internationell rätt och stödja Internationella brottmålsdomstolen. En del av ledamöterna ansåg att det så kallade Stockholmsinitiativet bör genomföras i fråga om nedrustning och att en avveckling av kärnvapenavskräckningen bör prioriteras i stället för en upprustning och eskalering.

Finlands samarbetsminister Anders Adlercreutz betonade att den nordiska modellen bygger på bildning, hållbarhet, integration och respekt för rättsstatens principer. Alla de nordiska länderna är medlemmar i Nato. Ryssland strävar efter att öka sitt inflytande i den arktiska regionen och i Östersjön. När de nordiska länderna är integrerade samarbetar vi bättre, bland annat på säkerhetsområdet. Den samhällseliga resiliensen och beredskapen bidrar till att upprätthålla stabiliteten i närområdena och bekämpa destabiliserande hybridåtgärder. Diskussionen om beredskap och försörjningssäkerhet bör lyftas upp på ett europeiskt plan, och det är någonting som kommer att vara en central del i Finlands ordförandeskap i ministerrådet. Utbildning och kompetens hjälper oss att skilja rätt från fel. Natos försvar och förebyggande effekt är ett steg i rätt riktning. Finland välkomnar att alla nordiska länder ställs under Natos kommandocentrum i Norfolk. Det nordiska samarbetet kring stödet till Ukraina är särskilt viktigt, men samtidigt måste vi arbeta för att alla allierade drar sitt strå till stacken. Ryssland är det största direkta hotet mot den euroatlantiska stabiliteten. Den militära eskaleringen i Mellanöstern är oroväckande – vi behöver fler diplomatiska åtgärder.

6.4. Samarbetsministrarnas redogörelser och frågestund

Samarbetsministrarnas redogörelser och frågestund fokuserade starkt på fri rörlighet och undanröjande av gränshinder i Norden. Danmarks samarbetsminister Morten Dahlin presenterade redogörelsen om gränshinder 2024, det vill säga resultaten av Gränshinderrådets och ministerrådets gränshinderarbete inom olika sektorer. Redogörelsen behandlas närmare i avsnitt 8.1.

Jessica Rosencrantz, samarbetsminister i ministerrådets ordförandeland Sverige, inledde med att betona vikten av nordisk enighet och demokratiskt samarbete i stödet för Ukraina. Hon lyfte också fram stärkandet av konkurrenskraften, bekämpningen av organiserad brottslighet och arbetet mot klimatförändringen. Det svenska ordförandeskapet har fokuserat på ett integrerat Norden utan gränshinder, bland annat i fråga om Öresundsavtalet och förbättrat utbyte av folkbokföringsuppgifter mellan Finland och Sverige. Ministern betonade också betydelsen av att intressentgrupperna involveras i beredningen av de nya samarbetsprogrammen.

De andra samarbetsministrarnas inlägg lyfte också fram gränshinderarbetet och de nya programmen. Ålands samarbetsminister Annika Hambrudd sade att gränshinderfrågor kommer att spela en central roll under Finlands och Ålands kommande ordförandeskap i ministerrådet. Färöarnas samarbetsminister Bjarni Kárasen Petersen lyfte fram uppdateringen av Helsingforsavtalet och de självstyrande områdenas ställning.

Rådspresident Bryndís Haraldsdóttir tackade samarbetsministrarna och i synnerhet Sverige för ett gott samarbete och önskade regeringarna lycka till vid behandlingen av ändringsförslagen till Helsingforsavtalet. Hon betonade vikten av att alla nordiska länder deltar, och särskilt att Grönlands röster blir hörda. Flera ledamöter, såsom Jouni Ovaska, uttryckte sin önskan om att inrätta ett nordiskt ministerråd för transport för att förbättra transportförbindelserna i öst-västlig riktning, vilket skulle stödja säkerheten, försörjningsberedskapen och ekonomin i regionen.

Under samarbetsministrarnas frågestund aktualiserades på nytt temana gränshinder och fri rörlighet. Rådsmedlemmarnas frågor handlade bland annat om införandet av nordiskt e-ID och e-recept, kontakten mellan folkbokföringsmyndigheterna och en uppdatering av det nordiska skatteavtalet. I flera frågor upprepades rådets mångåriga krav på att inrätta ett ministerråd för nordiska transport- och infrastrukturfrågor. Dessutom gällde frågorna parterna i Helsingforsavtalet, samernas språkliga rättigheter, barns och ungas delaktighet i det politiska beslutsfattandet samt studerandeutbytet mellan de nordiska länderna. Ledamot Marko Kilpi frågade hur Nordiska rådet kunde främja produktionsincitamentet för den audiovisuella branschen i gränsöverskridande produktioner. Ledamot Kim Berg frågade i sin tur om de nordiska länderna kunde enas om enhetliga regler för nikotinpåsar i syfte att minimera smuglingen och motverka lockelsen för barn och unga.

6.5. Sessionens internationella gäster

Vid årets session behandlades situationen i Ukraina och Belarus samt Nordens roll när det gäller att stödja dessa länder. Bland de inbjudna gästerna fanns Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj och Svjatlana Tsichanoŭskaja, ledare för den belarusiska demokrati rörelsen och för den förenade övergångsregeringen. Gästerna uttryckte i sina inlägg ett tack till de nordiska länderna och vädjade om gemensam solidaritet och fortsatt stöd.

Nordiska rådet har ett omfattande samarbete med de centrala regionala parlamentariska systerorganisationerna. Sessionens internationella gästlista var lång, och vid sessionen deltog till exempel talmannen i det irländska parlamentets underhus, Seán Ó Fearghaíl, vice talmannen i det brittiska underhuset Caroline Nokes, Europaparlamentets vice talman Christel Schaldemose, den baltiska församlingens president

Andrius Kupčinskas och Östersjökonferensens president Alfons Röblom. De internationella gästerna betonade bland annat betydelsen av Arktis och konsekvenserna av kriget i Ukraina.

6.5.1. Svjatlana Tsichanoŭskaja gästtalare på sessionen

Svjatlana Tsichanoŭskaja, ledare för den belarusiska demokratiörelsen och den förenade övergångsregeringen, tackade de nordiska länderna för deras hjälp och stöd – det nationella uppvaknandet 2020 hade inte varit möjligt utan de nordiska ländernas hjälp. De nordiska länderna ses som samhällen med rättvisa och välfärd för alla, där alla respekteras och får sin röst hörd. Belarus är en del av det nordisk-baltiska området.

Hon tackade också de nordiska länderna för deras stöd till Ukraina. Hon konstaterade att Belarus behöver de nordiska ländernas solidaritet för att återföra landet till Europa. Regimen för ett krig mot det egna folket, därför att människorna vågade tro på ett bättre Belarus. De belaruser som tvingats i exil får inte vara i fred någonstans; de har gått under jorden, men motståndet fortsätter. Europa måste visa att dörrarna är öppna. Hon uppmanade de nordiska länder att mer aktivt involvera Belarus i NB8-samarbetet, och att det bör ses som en investering i Europas framtid. Tsichanoŭskaja menade att de ryska trupperna och kärnvapnen bör dras tillbaka inte bara från Ukraina utan också från Belarus, och att landet inte får bli ett tröstpris för Putin. Hon efterlyste också att landets tyranniska regim skulle ställas inför rätta. År 2025 kommer Lukasjenka att återutnämna sig själv till president. Tsichanoŭskaja jämförde diktaturer med cancer: om så bara en cancercell finns kvar återvänder den.

Medlemmarna i rådet kommenterade Tsichanoŭskajas inlägg och ställde frågor. Ledamot Pinja Perho-lehto konstaterade att utbildning är ett sätt att försvara demokratin. Hon underströk vikten av studieutbyte. Tsichanoŭskaja hoppades att fler unga studenter skulle få stipendier för att studera i väst. Hon påpekade dock att år 2024 hade för första gången på länge fler belarusiska studenter börjat studera vid ryska universitet än vid universitet i väst. Ledamot Veronika Honkasalo frågade hur vi kunde få medierna att fokusera på Belarus. Enligt Tsichanoŭskaja vill diktatorerna att saker och ting snabbt ska glömmas bort i väst. Diktatorerna sluter allianser med varandra. Propagandan kommer att slå hårt på trumman och försöka övertyga om att det finns enkla svar på svåra frågor. Ledamot Juho Eerola frågade vad som vore det viktigaste vi kunde göra för att hjälpa Belarus. Tsichanoŭskaja lyfte fram frigivandet av oppositionsledare och åtgärder som gör det belarusiska folket starkare, men sade att det inte räcker med någon enskild åtgärd.

6.5.2. Seminarium med internationella gäster

I sessionens seminarium för internationella gäster deltog alla särskilt inbjudna parlamentariska gäster. Huvudtalare vid evenemanget, *The way forward to a Democratic Belarus – the role of Nordic and International Parliamentarians*, var Svjatlana Tsichanoŭskaja. Rådspresident Bryndís Haraldsdóttir fungerade som moderator för seminariet och Islands utrikesminister Þórdís Kolbrún Reykfjörð Gylfadóttir var den andra huvudtalaren.

I sitt anförande underströk Tsichanoŭskaja att hon är bland vänner när hon besöker de nordiska länderna. Hon berättade om landets utveckling och det stöd som landet behöver i dag. Hon påminde om behovet av att stödja de belarusiska åsiktsfångarna och vädjade till parlamenten för att de skulle inrätta vänskapsgrupper för den demokratiska oppositionen. Dessutom hoppades hon att det internationella samfundet så långt som möjligt skulle lyfta fram situationen i Belarus. I synnerhet kunde strategiska dialoger anordnas regelbundet. Islands utrikesminister Þórdís Kolbrún Reykfjörð Gylfadóttir berättade att försvaret av den belarusiska demokratin samtidigt försvarar demokratin i allmänhet. Hon uttryckte också sin uppskattning för den långvariga vänskapen med ledaren för den demokratiska belarusiska oppositionen.

Efter anförandena frågade rådets medlemmar och de internationella gästerna Tsichanoŭskaja bland annat om de belarusiska journalisternas frihet eller brist på frihet, vad som politiskt kan göras för att stödja landet på internationell nivå, hur finansieringen av den demokratiska oppositionen har ordnats samt om vem som kan tänkas efterträda president Lukasjenka. De finländska presidiediemedlemmarna, ledamöterna Kim Berg och Jouni Ovaska, deltog i seminariet.

6.6. Andra sidoevenemang under sessionen

Vid evenemanget *Unga i Norden – språk, identitet och framtid*, arrangerat av Nordens hus i Reykjavik, fördes en paneldiskussion om de nordiska språkens ställning och utmaningar, särskilt i fråga om de mindre språken och minoritetsspråken. Debatten fördes utifrån den nya nordiska språkdeklarationen och lyfte fram de ungas inställning till de nordiska språken och hur språkinläringen kan göras roligare och attraktivare. Dessutom diskuterades hur den språktekniska utvecklingen påverkar de små språken. Evenemanget öppnades av den isländska kulturministern Lilja Alfreðsdóttir.

Nordisk information för kunskap om kön (NIKK), som är ett samarbetsorgan under Nordiska ministerrådet, ordnade ett sidoevenemang för att främja jämställdhet på arbetsmarknaden. På evenemanget presenterades resultaten av en ny nordisk rapport om lönejämställdhet. Rapporten redogör för den aktuella situationen i regionen och ger en översikt över lagstiftning och politiska initiativ. Moderator för evenemanget var Islands tidigare premiärminister Katrín Jakobsdóttir.

6.7. Möten med ministrar

I samband med sessionen träffade Nordiska rådets presidium de nordiska statsministrarna, samarbetsministrarna och utrikesministrarna på separata möten. Huvudtemat för presidiets möte med Sveriges statsminister Ulf Kristerssons var uppdateringen av Helsingforsavtalet samt det nordiska samarbetet kring civil beredskap och krishantering. Temana för presidiets och samarbetsministrarnas möte gällde gränshinderarbetet, och i synnerhet diskuterades läget för prioriterade gränshinder och samarbetet kring dem. Också uppdateringen av Helsingforsavtalet diskuterades.

Vid presidiets möte med de nordiska utrikesministrarna diskuterades framför allt säkerheten och freden i Arktis och hur utrikesministrarna kan bidra på området. Mötets övriga teman gällde rådets rekommendation om ett utbytesprogram till stöd för belarusiska studenter samt det nordiska stödet till Ukraina. I samband med sessionen träffade presidiet också en delegation från Västnordiska rådet. Från Finlands delegation deltog ledamöterna Kim Berg och Jouni Ovaska i ministermötena. Delegationerna från de tre självstyrande områdena deltog också i alla tre mötena och därför deltog också den finländska delegationens åländska medlemmar.

Utskottet för kunskap och kultur i Norden hade i samband med sessionen ett traditionellt gemensamt möte med de nordiska kulturministrarna. Vid mötet fördes en politisk dialog om en rekommendation om gemensamma nordiska satsningar på pilgrimsrutter (se närmare avsnitt 7.3.1). Dessutom diskuterades ministerrådets handlingsplan för kultur 2025–2027 och Nordiska rådets kulturpriser.

Utskottet för välfärd i Norden träffade de färöiska och åländska jämställdhetsministrarna på ett gemensamt möte under sessionen. På agendan för mötet stod LGBTI-personers förhållanden och rättigheter i Norden, rätt till abort i Norden och samarbete mellan rådet och ministerrådet när man deltar på mötet för FN:s kvinnokommission.

I samband med sessionen i Reykjavik träffade utskottet för ett hållbart Norden Islands energiminister Guðlaugur Þór Þórðarson. Vid mötet fördes en politisk dialog om en rekommendation om nordiskt samarbete för att säkra havsbaserad vindkraft i Östersjön (se närmare avsnitt 7.3.3). Det är som bäst aktuellt

med utredning och inventering av isländska produktionsområden för vindkraft. Mötet diskuterade också havsbottenforskningen, utnyttjandet av vågkraft och skyddet av havsbottnens känsliga natur.

7. Dialog med ministerrådet

Nordiska rådet har en rådgivande roll i förhållande till Nordiska ministerrådet och de nordiska regeringarna. De främsta styrmedlen för medlemmarna i Nordiska rådet är rekommendationer och skriftliga och muntliga frågor till ministerrådet eller de nordiska ländernas regeringar. Nordiska rådet har också budgetmakt, det vill säga rådet godkänner ministerrådets årliga budget.

År 2024 fortsatte Nordiska rådet sitt arbete för att uppdatera Helsingforsavtalet, som ligger till grund för det nordiska samarbetet. Rådet förde också en aktiv dialog med Nordiska ministerrådet om framtiden för ministerrådets vision och godkände nya samarbetsprogram för ministerrådets olika sektorer för åren 2025–2030.

7.1. Sveriges ordförandeskapsår i ministerrådet

Under året var Sverige var ordförandeland i Nordiska ministerrådet och deras ordförandeskapsprogram lade grunden för det nordiska regeringssamarbetet. Ordförandeskapets utgångspunkt var ett tryggare, grönare och friare Norden, för att främja visionen om Norden som världens mest hållbara och integrerade region. Sverige fäste också särskild vikt vid ökad mobilitet över gränserna och integration. Det svenska ordförandeskapsprogrammet fokuserade på fyra prioriterade områden: 1) ett integrerat Norden utan gränshinder, 2) ett grönt Norden, 3) ett konkurrenskraftigt Norden och 4) ett socialt hållbart Norden.

7.2. Rekommendationer

Nordiska rådets rekommendationer och framställningar är uppmaningar till ministerråden inom olika områden eller till en eller flera av de nordiska regeringarna att vidta åtgärder. Under året antog rådet 38 rekommendationer (se bilaga 2).

Stöd till belarusiska studerande diskuterades när Nordiska rådets presidium och de nordiska utrikesministrarnas möttes under förra årets session i Oslo och under årets session i Reykjavik. År 2022 godkändes en rekommendation om ett utbytesprogram för belarusiska studerande, som Finlands delegation hade tagit initiativ till. I rekommendationen uppmanades de nordiska regeringarna att påbörja ett studentutbytesprogram för belarusiska studenter under åren 2023–2026 för att stödja de demokratiska krafterna i Belarus. Dessutom uppmanades regeringarna att tillsammans med Nordiska ministerrådet koordinera genomförandet av programmet.

7.3. Politiska dialoger

Sedan 2016 har Nordiska rådet kunnat föra en politisk dialog med Nordiska ministerrådet. Detta är en dialog mellan de ansvariga ministrarna och medlemmarna i rådet. En sådan dialog förs om det råder oenighet om en rekommendation och om ministerrådets eller regeringarnas svar på rekommendationen inte har varit tillfredsställande enligt rådets mening. Syftet med de politiska dialogerna är att säkerställa att de rekommendationer som behandlas är aktuella. Under året fördes sex politiska dialoger mellan rådet och ministerrådet.

7.3.1. Politisk dialog om samnordisk satsning på pilgrimsrutter

Utskottet för kunskap och kultur i Norden hade i samband med sessionen i Reykjavik ett traditionsenligt gemensamt möte med de nordiska kulturministrarna. Vid mötet fördes en politisk dialog om en rekommendation om samnordiska satsningar på pilgrimsrutter. Utskottet anser att satsningen kunde vara ett

bra exempel på ett nordiskt samarbetsprojekt där flera ministerråd sammanslår sina resurser inom ramen för ett tidsbundet projekt. Vid det gemensamma mötet upprepade dock den svenska kulturministern Parisa Liljestrand det svar på rekommendationen som ministerrådet redan tidigare gett. Enligt svaret är rekommendationen inte i linje med ministerrådets prioriteringar för det kommande året och att ministerrådet därför inte ser det möjligt att främja ett samnordiskt pilgrimsinitiativ.

7.3.2. Politisk dialog om estetiska injektioner och andra kirurgiska skönhetsoperationer

Utskottet för välfärd i Norden förde i december en politisk dialog i Stockholm med Acko Ankarberg Johansson, hälsominister i ministerrådets ordförandeland Sverige. Den politiska dialogen gällde en rekommendation till de nordiska regeringarna om att undersöka och integrera nationella regler och lagstiftning om estetiska injektioner och andra kirurgiska skönhetsoperationer, så att injektioner endast får ges av hälso- och sjukvårdsutbildad personal. Genom dialogen efterlyste utskottet mer information om huruvida det finns luckor i de nordiska ländernas lagstiftning, hur lagstiftningen efterföljs och huruvida tillsynen fungerar. I dialogen representerades utskottet för välfärd i Norden av utskottets ordförande, Sveriges ledamot Eva Lindh, och utskottets åländska ledamot Annette Holmberg-Jansson.

7.3.3. Politisk dialog om nordiskt samarbete för att trygga havsbaserad vindkraft i Östersjön

Utskottet för ett hållbart Norden förde en politisk dialog med den isländska miljö-, energi- och klimatministern Guðlaugur Þór Þórðarsonin på sessionen i Reykjavik. Temat för dialogen var Norden som ledande region inom vindkraftsbyggande och gällde rekommendationen om nordiskt samarbete för att trygga vindkraften i Östersjön. Rekommendationen är att kartlägga optimal placering av projekt för havsbaserad vindkraft över de nationella gränserna, att skapa ytterligare kabelförbindelser som kan användas av projekt för havsbaserad vindkraft, att säkerställa övervakning av skadegörelse på kabelförbindelser för havsbaserad vindkraft, och att bjuda in också de baltiska länderna att ta fram en gemensam övergripande plan för energiproduktion och transporter i Östersjön.

7.3.4. Politiska dialoger i utskottet för tillväxt och utveckling i Norden

Den 26 november slutförde utskottet de politiska dialogerna om tre rekommendationer med Sveriges energi- och näringsminister Ebba Busch. Dialogerna gällde rekommendationen om stärkt styrelsekompetens genom en säkrad mångfald samt två rekommendationer om certifiering av hållbar turism. I dialogerna deltog utskottets ordförande, den svenska ledamoten Kjell-Arne Ottosson.

7.4. Skriftliga och muntliga frågor

Medlemmarna i Nordiska rådet och deras suppleanter har rätt att ställa skriftliga frågor till regeringarna eller Nordiska ministerrådet. Frågorna kan gälla nordiskt samarbete i allmänhet eller någon rapport eller något meddelande som frågeställaren vill ha mer information om. Frågor kan inte ställas om teman som enbart faller inom området inrikespolitik. En fråga ska innehålla en kort motivering där det framgår varför den ställs. Skriftliga frågor kan ställas under hela året. Svaret, undertecknat av den behöriga ministern, ska lämnas senast sex veckor efter det att frågan ställdes. På frågestunden under sessionen kan rådsmedlemmarna ställa muntliga frågor direkt till den behöriga ministern.

Under året ställde rådsmedlemmarna sammanlagt 27 skriftliga frågor. Medlemmarna i den finländska delegationen undertecknade sammanlagt fjorton skriftliga frågor.

De finländska medlemmarna i gränshindergruppen, ledamöterna Heikki Autto, Kim Berg och Anna-Kristina Mikkonen, deltog i gruppens skriftliga frågor, som var sammanlagt åtta till antalet. Frågorna gällde bland annat märkning av läkemedel, rätt till arbetslöshetsersättning efter permittering eller uppsägning samt rätt till närståendepenning. Vidare gällde frågorna rätten till tjänstledighet för att sköta ett politiskt förtroendeuppdrag samt värdetransporter över gränserna. Ledamöterna hade också undertecknat frågor

om erkännande av färöiska körkort, den nordiska konventionen om socialt bistånd och förebyggande arbete mot gränshinder.

Ledamöterna Heikki Autto och Krista Mikkonen deltog i en fråga om fossila energikällor som utskottet för ett hållbart Norden ställde. Ledamot Martin Paasi deltog å sin sida i samma utskotts fråga om Kunming-Montrealramverket för biologisk mångfald, som godkändes i december 2022. Ledamöterna Jouni Ovaska, Bella Forsgrén, Mikko Ollikainen och Hanna Räsänen deltog i mittengruppens fråga om förutsättningar för kreativa branscher i Norden. Frågan riktades till de nordiska regeringarna och gällde bland annat vilka åtgärder som vidtagits eller kommer att vidtas i de nordiska länderna för att möta den tekniska utvecklingen inom branscherna.

Jouni Ovaska ställde tillsammans med fyra andra rådsmedlemmar en fråga till de nordiska regeringarna om den nya visionen för Nordefco (Nordic Defence Cooperation) och om det nordiska samarbetets strategiska betydelse. Frågan gällde bland annat vilken betydelse regeringarna anser att de nordiska parlamenten – inklusive Nordiska rådet – har för den gemensamma lägesbilden.

Utöver dessa frågor har enskilda riksdagsledamöter ställt frågor till regeringar eller Nordiska ministerrådet. Ledamot Anna-Kristiina Mikkonen ställde en fråga om tillgodoseendet av arbetstagarnas rättigheter i Norden. Hon riktade frågan till regeringarna i Danmark, Sverige, Norge och Island och ville veta bland annat vilka åtgärder regeringarna vidtar för att intensifiera det nordiska arbetsmarknadssamarbetet och för att undanröja gränshinder på arbetsmarknaden. Kim Berg ställde en fråga om nikotinhalten i vitt snus och undrade i vilken mån de nordiska regeringarna samarbetar för att uppdatera den relevanta lagstiftningen.

Under årets temasession och session arrangerades samarbetsministrarnas frågestunder, där Nordiska rådets medlemmar ställde muntliga frågor till ministrarna från de nordiska länderna samt Färöarna, Grönland och Åland. Frågestunderna behandlas närmare i avsnitten 5.3 och 6.4.

7.5. Budgeten för det nordiska samarbetet

Med den nordiska budgeten finansieras det samarbete som bedrivs i Nordiska ministerrådet och inom de nordiska institutioner som lyder under ministerrådet. Nordiska ministerrådet beslutar om den totala budgeten för det nordiska samarbetet, och Nordiska rådet antar budgeten. Nordiska rådet kan föreslå förändrade prioriteringar och kräva preciseringar i vissa budgetposter för att säkerställa att medlen allokeras rätt. Däremot kan rådet inte påverka själva budgetramen.

Enligt Helsingforsavtalet betalar medlemsstaternas regeringar en årlig medlemsavgift till Nordiska ministerrådet. Ländernas bidrag beräknas enligt en särskild fördelningsnyckel, som bygger på varje lands andel av de nordiska ländernas sammanlagda bruttonationalinkomst till produktionskostnadspriser enligt uppgifterna för de två senaste redovisade åren. Nordiska ministerrådets budget för 2024 var cirka 1,06 miljarder danska kronor (cirka 142 miljoner euro). Nordiska rådets egen administrativa budget behandlas i avsnitt 3.2.

Generalsekreteraren för Nordiska ministerrådet upprättar ett budgetförslag för det kommande året. Under årets lopp förs en dialog om förslaget och det behandlas i Nordiska rådets presidium, utskott och partigrupper. Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet förhandlar om budgeten innan rådet samlas till session. Betänkandet om ministerrådets budgetförslag behandlas i plenum innan det godkänns slutligt. I Nordiska rådet är det presidiet som ansvarar för budgetarbetet. Rådets president leder budgetarbetet och ansvarar för förhandlingarna med ministerrådets ordförandeland.

Under året höll rådet och ministerrådet vid ett flertal tillfällen politiska förhandlingar om budgeten för 2025. Förhandlingarna resulterade i en budgetkompromiss med fokus på integration och mobilitet, stöd till civilsamhällesorganisationer, barn och unga, samarbete inom kultur och utbildning och frågor som gäller resiliens. En viktig prioritering för rådet har varit att stärka det nordiska samarbetet inom transport.

Ministerrådets budget för 2025 antogs vid rådets session i Reykjavik. Vid sessionen presenterades ministerrådets budget av Morten Dahlin, minister för nordiskt samarbete i Danmark, som konstaterade att samarbetet mellan råden varit gott. Nordiska rådets vicepresident Oddný G. Harðardóttir var nöjd med att många av de förslag och prioriteringar som Nordiska rådet lagt fram under de senaste åren nu har beaktats, men konstaterade att det är viktigt att ekonomiplanen och konsekvensbedömningen uppfyller kraven på transparens.

Nordiska rådet uttryckte under året oro över att ministerrådets nya budget i grunden förändrar principerna för beviljande av stöd till civilsamhällesorganisationer. De nationella Norden-föreningarna och Föreningarna Nordens Förbund (FNF) samt deras verksamhet är en fundamental del av det nordiska samarbetet. Därför måste finansieringen av deras basverksamhet och av aktuella projekt tryggas i fortsättningen.

Diskussionerna om Nordiska ministerrådets budget för 2026 inleddes under året och Nordiska rådets president och vicepresident träffade ministerrådets nuvarande och kommande ordförande den 2 december. I oktober 2024 gav rådets utskott presidiet sina preliminära kommentarer till ministerrådets budget för 2026.

7.6. Nordens vision och ministerrådets nya handlingsplaner

De nordiska statsministrarna antog i augusti 2019 en vision för det nordiska samarbetet, Vision 2030. Enligt visionen ska Norden bli världens mest hållbara och integrerade region före 2030. Nordiska ministerrådet strävar efter att uppnå visionens mål inom tre strategiska fokusområden: ett grönt Norden, ett konkurrenskraftigt Norden och ett socialt hållbart Norden. Handlingsplanerna för Vision 2030:s första period gällde fram till utgången av 2024.

Samarbetsministrarna har beslutat att visionens strategiska prioriteringar är oförändrade och utgör grunden för handlingsplanen och samarbetsprogrammen under perioden 2025–2030. Nytt för den kommande perioden är att samtliga fackministerråd utarbetar ett eget samarbetsprogram för åren 2025–2030. Programmen beskriver det nordiska samarbetets politiska prioriteringar och mål och fungerar som styrmedel för att nå Vision 2030.

Ministerrådet uttryckte sin önskan att förslagen för den nya programperioden skulle tas fram i ett nära och tidigt samarbete med Nordiska rådet. Vid temasessionen 2023 diskuterade rådet sina synpunkter på den nya visionen för Norden. De förslag som rådets medlemmar lade fram under temasessionen behandlades senare av presidiet och utskotten, och slutsatserna av dem och en sammanställning av presidiets och utskottens konkreta förslag skickades till ministerrådet.

Vid årets temasession i april behandlade rådets presidium och utskott utkasten till nya samarbetsprogram för ministerrådet. Representanter för ministerrådet deltog i presidiets och utskottens möten i samband med temasessionen, vilket gav parlamentarikerna möjlighet att föra en dialog med dem och påverka innehållet i programmen. Nordiska rådet har fäst uppmärksamhet vid en vision som bygger på hållbarhet, kultur och kompetens, inkludering av unga, en stark välfärdsstat, ökat samarbete inom infrastruktur och transport samt utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. Det är också viktigt att Vision 2030 är en gemensam vision för det nordiska samarbete som rådet och ministerrådet svarar för. På det stora hela ansåg utskotten och presidiet att deras kommentarer, förslag och synpunkter återspeglades väl i

samarbetsprogrammen, vilket var glädjande. Alla synpunkter hade dock inte beaktats i utkastet till samarbetsprogram.

Vid sitt möte i september godkände presidiet som plenarförsamling ministerrådets förslag till Nordiska ministerrådets samarbetsprogram för 2025–2030.

7.7. Delegationens möte med ministerrådets generalsekreterare

Nordiska ministerrådets generalsekreterare Karen Ellemann besökte Finland och träffade den 10 oktober i riksdagen ledamöterna Ville Väyrynen och Kim Berg, som är ordförande och vice ordförande för Finlands delegation i Nordiska rådet. Bakgrunden till generalsekreterarens besök var Finlands ordförandeskap i ministerrådet 2025.

Delegationens ordförande, ledamot Väyrynen, hälsade generalsekreteraren välkommen och presenterade delegationens verksamhet och aktuella ärenden. Finland förbereder sig för sitt ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2025 och sitt presidentskap i Nordiska rådet 2026. Det nordiska samarbetet är särskilt viktigt i det rådande världsläget.

Delegationens vice ordförande, ledamot Berg, framförde sina synpunkter på budgetprocessen. Budgetprocessen bör vara mer transparent och materialet lättare att läsa, t.ex. händer det lätt att överföringar av anslag mellan moment gör det svårt att skapa en helhetsuppfattning av budgeten. Berg ansåg att detta är något man bör satsa på framöver. Berg lyfte också fram Nordiska ministerrådets förslag om att flytta informationstjänsten Info Norden till Nordisk kulturkontakt. Hittills har Info Norden lytt under Pohjola-Norden. Finland är bekymrat över förslaget, eftersom verksamheten för närvarande anses fungera mycket bra.

Generalsekreterare Ellemann tackade presidiet för mötet och konstaterade att ett nära samarbete är viktigt. Det är viktigt att förena krafterna i det nordiska samarbetet och det är nyttigt att förstå vad de andra nordiska länderna har på sin politiska agenda. När det gäller budgeten berättade generalsekreteraren att hon delvis också själv har upplevt utmaningar i budgetprocessen och önskat en enklare modell. Budgeten har blivit kortare under årens lopp och förhoppningsvis kan processen utvecklas så att den också blir mer transparent. Det är uppenbart att frågan behöver diskuteras. När det gäller samarbetet med Pohjola-Norden konstaterade Ellemann att det är fint att få höra om civilsamhällets roll. I och med det nya gränshinderprogrammet förnyas verksamheten och den framtida modellen är ännu öppen. Det är viktigt att fundera över de viktigaste aktörerna.

Vid mötet diskuterades också Helsingforsavtalet och skrivningarna om de självstyrande områdena. Även försvarspolitik och nordiskt samarbete i fråga om resiliens och beredskap diskuterades. Generalsekreterare Ellemann önskade lycka till med Finlands ordförandeskap och konstaterade att det varit nyttigt att ta del av de synpunkter som delegationens presidium framfört.

8. Mobilitet i Norden

Avveckling och förebyggande av gränshinder är ett centralt tema som genomsyrar alla nivåer av det nordiska samarbetet; målet är fördjupad integration i regionen, bättre konkurrenskraft för de nordiska länderna, fördjupad sammanhållning, friare rörlighet för medborgarna, ökat umgänge samt större öppenhet.

8.1. Gränshinderarbete

I Nordiska rådet sker gränshinderarbetet i gränshindergruppen, som sammanför ledamöter från alla medlemsländer och utskott. Under året satt följande finländska ledamöter i gränshindergruppen: Heikki Autto, Kim Berg och Anna-Kristiina Mikkonen.

Gränshinderrådet är i sin tur ett oberoende organ som lyder under Nordiska ministerrådet och som fått i uppdrag av regeringarna att arbeta för fri rörlighet för enskilda personer och företag i Norden i samarbete med andra aktörer inom gränshinderområdet. Gränshinderrådet har tio medlemmar. Samtliga länder samt Färöarna, Grönland och Åland kan utse en nationell medlem. Utöver de nationella medlemmarna består rådet av Nordiska ministerrådets generalsekreterare och även en representant för Nordiska rådet erbjuds möjlighet att delta i arbetet.

I Finland har Pohjola-Nordens gränshindernätverk specialiserat sig på koordinering av gränshinderarbetet. Nätverket sammankallar regelbundet representanter för olika förvaltningsområden och ministerier samt sakkunniga med uppgift att förbereda Gränshinderrådets möten. På mötena representeras Finland av Kimmo Sasi. Gränshindernätverket sammanträdde fyra gånger 2024 och dess ordförande är Pohjola-Nordens styrelseordförande och vice ordföranden för Finlands delegation ledamot Kim Berg.

Ministerrådet har ansett att det behövs en omorganisation av gränshinderarbetet, eftersom många gränshinder är sådana att det behövs en bredare strategi för att lösa dem än det nuvarande rådet och eftersom det ofta saknas politisk vilja och resurser för att lösa dem. I framtiden ska man försöka finna en lösning genom att öka samarbetsministrarnas roll i gränshinderarbetet och genom att inrätta expertgrupper för att lösa svåra frågor. Från och med början av 2025 kommer Gränshinderrådet att bestå av endast åtta nationella representanter. Med andra ord deltar inte längre Nordiska rådets representant och ministerrådets generalsekreterare i Gränshinderrådets arbete. Ett gemensamt möte för Nordiska rådets presidentskapsland och ministerrådets ordförandeland tog upp frågan om hur informationsgången säkerställs då Nordiska rådet och ministerrådet inte längre har medlemmar i Gränshinderrådet. Finlands samarbetsminister har slagit fast att en representant för Nordiska rådets gränshindergrupp ska bjudas in till varje möte som Gränshinderrådet har under Finlands ordförandeskap 2025.

Som ett led i omstruktureringen av gränshinderarbetet beslutade ministerrådet att flytta informationstjänsten Info Norden närmare ministerrådets administration. I Finland innebar detta att Info Norden övergick från Pohjola-Norden till Nordisk kulturkontakt. Ändringen har ansetts få allvarliga konsekvenser för det utmärkta nationella gränshinderarbetet i Finland. Trots att överföringen av Info Norden syftar till en effektivare informationsgång och styrning, kommer den att leda till att det nordiska gränshindernätverket inte kan fortsätta i sin nuvarande form i Finland. På grund av överföringen av Info Norden har Pohjola-Norden inte längre de resurser som verksamheten kräver, och samordning av gränshindernätverket hör inte till Info Nordens mandat. År 2025 kommer man dock att diskutera olika alternativ för att på ett eller annat sätt kunna fortsätta verksamheten.

Även sessionen i Reykjavik fokuserade på fri rörlighet och gränshinder i Norden. Danmarks samarbetsminister Morten Dahlin presenterade 2024 års redogörelse för Gränshinderrådets och ministerrådets gränshinderarbete inom olika sektorer och resultaten samt informationstjänsternas informationsarbete från juli 2023 till juni 2024. Under perioden har nio prioriterade gränshinder avklarats, varav två har lösts och sju har avskrivits. Ministern berättade att särskilt skattemässiga gränshinder har prioriterats under året. Han lyfte också fram det nya Öresundsavtalet mellan Sverige och Danmark som träder i kraft 2025 och som kommer att leda till stora förbättringar både för pendlare över gränsen och för deras arbetsgivare genom att skapa en bättre arbetsmarknad i regionen. Slutligen berättade ministern om den nya organisationen av ministerrådets gränshinderarbete, som bygger på samarbetsministrarnas program för fri rörlighet och Gränshinderrådets nya treåriga mandat, som börjar 2025.

Ledamöterna förde en livlig debatt med ministern och ställde frågor om hur gränshinder kan förebyggas bland annat i samband med genomförandet av EU-direktiv, om gränshinderdatabasens offentlighet, om utbyte av folkbokföringsuppgifter mellan länderna och om erkännande av yrkeskvalifikationer. Ledamot Kim Berg konstaterade i sitt inlägg att Finlands delegation anser att ministerrådets förslag att flytta bort Info Norden från Föreningarna Nordens verksamhet är skadligt för gränshinderarbetet i Finland. Han lyfte fram synergieffekterna mellan det av Pohjola-Norden administrerade Info Norden och gränshinder nätverket, samt att synergieffekterna skulle försvinna om verksamheten övergick till att lyda under ministerrådet. Ledamot Berg frågade också om länderna i fortsättningen själva kan besluta hur Info Nordens verksamhet organiseras på ett kostnadseffektivt sätt och utan att äventyra gränshinderarbetet.

Under samarbetsministrarnas frågestund fortsatte diskussionen om gränshinder, med frågor om bland annat införandet av nordiskt e-ID och e-recept, kontakten mellan folkbokföringsmyndigheterna och uppdatering av det nordiska skatteavtalet. Frågestunden behandlas närmare i avsnitt 6.4.

8.2. Seminarium om nordiska skatteregler

Finlands delegation ordnade i samarbete med utrikesministeriet och Nordiska ministerrådet i maj i riksdagen ett seminarium om nordiska skatteregler för att främja mobilitet. Vid seminariet diskuterades främjande av mobilitet och undanröjande av gränshinder. De nordiska ländernas skatteavtal samt nationella lagar och anvisningar bör revideras så att beskattningen blir så enkel och tydlig som möjligt. Målet är att de nordiska länderna skapar ett system som också kan fungera som modell för EU och OECD. I samband med seminariet publicerades Fredrik Lundgrens och Jakob Rasborgs rapport *Arbete över gränserna i Norden: Förslag om att förenkla de nordiska skattereglerna med fokus på ökad rörlighet*.

8.3. Finlands och Sveriges delegationers studiebesök i Torneå-Haparanda

Den 11 mars deltog medlemmar i Nordiska rådet från Finlands och Sveriges delegationer i ett forum för gränshinderarbete i Haparanda. Under besöket bekantade sig medlemmarna med de regionala aktörerna i Torneå-Haparanda och med de konkreta gränshinder som medför olägenheter för regionens medborgare, studerande och näringsliv. Besöket genomfördes i samarbete med Sveriges riksdag och Länsstyrelsen Norrbotten. Från Finlands delegation deltog ledamöterna Noora Fagerström och Anna-Kristiina Mikkonen.

9. Internationellt och säkerhetspolitiskt samarbete

Nordiska rådet arbetar i allt högre grad med utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska frågor. Rådets internationella samarbete fokuserar särskilt på närområdena, dvs. Östersjöområdet, Arktis, grannländerna och Europa. Rådet har ett nära samarbete med många regionala och internationella parlamentariska organisationer, av vilka de viktigaste är Baltiska församlingen, den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC), Europaparlamentet, Arktiska parlamentarikerkonferensen (CPAR), Västnordiska rådet och Beneluxparlamentet. En ny internationell strategi för Nordiska rådet antogs 2023.

Utöver allmänna politiska frågor och budgeten ansvarar Nordiska rådets presidium också för det parlamentariska samarbetet inom utrikes- och säkerhetspolitiken. Presidiet utser rådets medlemmar till internationella rapporteringsuppgifter. Medlemmarna i Finlands delegation hade under året ett flertal rapporteringsuppgifter, som antingen ordinarie rapportör eller ersättare. Rapporteringsuppgifterna för medlemmarna i Finlands delegation 2024 finns i bilaga 1.

9.1. Seminarium om Belarus

Nordiska rådet har länge haft kontakt med belarusiska demokratiska aktörer och sedan 2007 har Nordiska rådet träffat oppositionen och frivilligorganisationer på årliga seminarier. På grund av våldet och förtrycket efter valet 2020 kunde seminarierna inte längre hållas i sin ursprungliga form. Rådet har däremot fortsatt dialogen med den belarusiska oppositionen, såsom Svjatlana Tsichanoŭskaja och hennes närmaste krets.

Europarådets parlamentariska församling och dess finländska delegation ordnade den 11–12 januari ett seminarium i Helsingfors för att stödja Belarus demokratiska framtid. Vid seminariet *Helsinki Dialogue – A Democratic Future for Belarus* diskuterades centrala utmaningar för den demokratiska utvecklingen i Belarus. Deltagare var Svjatlana Tsichanoŭskaja, som leder de belarusiska demokratiska krafterna, samt europeiska politiker, experter och ambassadörer. Nordiska rådet representerades vid seminariet av Kim Berg, rådets rapportör för Belarus.

Värd för seminariet var ordföranden för Finlands delegation i Europarådet, ledamot Kimmo Kiljunen. Svjatlana Tsichanoŭskaja konstaterade att Finland är ett exempel på hur en liten nation kan blomstra i skuggan av en stor granne. Utrikesminister Elina Valtonen betonade i sitt anförande Finlands stöd till folket i Belarus och fördömde regimens förtryck och delaktighet i Rysslands aggression i Ukraina. Vid seminariets sex tematiska sessioner behandlades bland annat säkerhetssituationen i Belarus, hur den nationella identiteten kan bevaras samt vad som kan göras för att politiska fångar friges och demokratiska val hålls.

Ledamot Kim Berg redogjorde i sitt anförande kort för Nordiska rådets åtgärder för att stödja den belarusiska oppositionen och frågade hur de nordiska länderna också i fortsättningen kan stödja landets demokratiska krafter. I svaret betonades vikten av att bevara det belarusiska språket och kulturen och samordna stödåtgärderna med Tsichanoŭskajas förenade övergångsregering. Vid seminariet betonades också de belarusiska ungdomarnas möjligheter att studera i demokratiska länder. Nordiska rådet har föreslagit ett studentutbytesprogram för att stödja demokratiörelsen i Belarus, men inget program har inrättats. Förbättring av de ungas studiemöjligheter ansågs vara ett viktigt sätt att stödja landets framtid.

Under sitt besök i Finland träffade Svjatlana Tsichanoŭskaja också talman Jussi Halla-Aho, statsminister Petteri Orpo och utrikesminister Elina Valtonen. Under diskussionerna uttryckte hon en önskan om ett samråd mellan riksdagen och Nordiska rådet om Belarus, där representanter för de demokratiska krafterna skulle kunna delta.

9.2. Regionalt samarbete

Nordiska rådet samarbetar med ett flertal internationella, regionala och nationella organisationer utanför de nordiska länderna. Parlamentarikerna i rådet deltar aktivt i samarbetet kring Östersjöregionen och stöder på så sätt utvecklingen i området.

9.2.1. Baltiska församlingen

Baltiska församlingen, som är ett gemensamt organ för parlamentarikerna i Estland, Lettland och Litauen, är en av Nordiska rådets viktiga samarbetspartner, och Nordiska rådet har ett tätt samarbete med dem. Också under 2024 var samarbetet mellan Nordiska rådet och Baltiska församlingen livligt.

Ledamot Veronika Honkasalo, ordförande för Nordiska rådets utskott för kunskap och kultur i Norden, deltog den 8 mars i Vilnius i ett gemensamt möte för Baltiska församlingens utbildnings-, vetenskaps- och kulturkommitté samt hälso-, välfärds- och familjekommitté. Vid mötet diskuterade parlamentariker från Nordiska rådet, Baltiska församlingen och Beneluxparlamentet hur man kan främja ett automatiskt erkännande av högskoleexamina i regionen. På mötet behandlades också ett förslag om att inrätta en

baltisk forskningsfond. Ledamot Honkasalo höll Nordiska rådets anförande i frågan och redogjorde för det nordiska perspektivet.

Ledamot Jouni Ovaska, rapportör för Baltiska församlingen i Nordiska rådets presidium, deltog i Baltiska församlingens session i Vilnius den 17–18 oktober. Sessionen fokuserade på de baltiska ländernas utrikespolitik och den regionala säkerheten. Under sessionen behandlades också de baltiska ländernas roll i utvecklingen av artificiell intelligens. Ledamot Ovaska höll Nordiska rådets anförande och talade om samarbetet mellan Baltikum och de nordiska länderna. Ovaska betonade särskilt betydelsen av stödet till Ukraina och menade att parlamentarikerna måste ta ansvar för att hålla Ukraina högt på den internationella agendan. Ovaska betonade också samhörigheten mellan Norden och Baltikum i ett europeiskt perspektiv och som Natomedlemmar och konstaterade att samarbetet mellan de baltiska och nordiska länderna är nödvändigt inte bara i säkerhetsfrågor utan också i fråga om artificiell intelligens.

Nordiska rådets och Baltiska församlingens presidier träffas regelbundet. Nordiska rådets presidium träffade separat Baltiska församlingens presidium i samband med sitt möte i Oslo den 9–10 december. Temat för presidiernas gemensamma möte var utmaningar och möjligheter inom artificiell intelligens samt samarbetet mellan de baltiska länderna och de nordiska länderna i fråga om artificiell intelligens. Digitaliseringen och den snabba utvecklingen av artificiell intelligens erbjuder enorma möjligheter men också stora utmaningar. Digitaliseringsministrarna i Norden och Baltikum antog en vision för artificiell intelligens i november 2024 (*AI vision for the Nordic region*). Vid det gemensamma mötet fördes också en dialog om bästa praxis och konkreta åtgärder i de nordiska och baltiska ländernas nationella parlament när det gäller artificiell intelligens. Utöver artificiell intelligens diskuterades demokratins utveckling i Europa, de transatlantiska förbindelsernas framtid, det fortsatta stödet till Ukraina och ett djupare samarbete mellan Östersjöländerna.

I mötena i Oslo deltog från Finlands delegation ledamöterna Ville Väyrynen, Kim Berg och Jouni Ovaska. Medlemmarna i Finlands delegation deltog också i utdelningsceremonin för Nobels fredspris i Oslo den 10 december.

9.2.2. Östersjösamarbete

Nordiska rådet deltar aktivt och följer verksamheten i de viktigaste regionala samarbetsorganen. Ett av dessa, för vars uppkomst Nordiska rådet spelat en viktig roll, är den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC), där rådets representant 2024 var Hanna Katrín Friðriksson från Island.

Östersjöregionen har i skuggan av kriget i Ukraina blivit ett spelfält för hybridpåverkan, där beredskap samt trygghet av fri sjöfart och energiförsörjning med gemensamma krafter är ett livsvillkor för ekonomierna i regionens länder. Den 33:e parlamentariska Östersjökonferensen ordnades i danska Helsingör den 25–27 augusti. I konferensen deltog parlamentariker och nyckelministrar från länderna i regionen. De betonade vikten av ett utökat Östersjösamarbete inom alla områden, men särskilt när det gäller säkerhet och miljö. I samband med konferensen träffade parlamentarikerna också Danmarks kung Frederik X.

Medlemmarna i Finlands delegation betonade vid mötet den samhälleliga och ekonomiska vikten av att trygga säkerheten, samarbetet, den fria sjöfarten och försörjningsberedskapen i Östersjöområdet. Områdets försämrade säkerhetssituation och bland annat den skuggflotta som används för att kringgå sanktionerna mot Ryssland skapar allvarliga nya utmaningar både för samhällena och för den redan bräckliga marina miljön. Under konferensen hörde Östersjöparlamentarikerna också intressentgrupper och intygade sitt stöd för Ukraina. Konferensen föregicks av ett parlamentariskt forum för unga i Östersjöregionen (Baltic Sea Parliamentary Youth Forum) i Helsingör.

Finland var ordförande för mellanstatliga Östersjöstaternas råd CBSS den 1 juli 2023–30 juni 2024. Före detta utrikesminister Pekka Haavisto berättade vid konferensen om det man uppnådde under Finlands ordförandeskap när det gäller den övergripande säkerheten, krisberedskapen och resiliensen. Efter den parlamentariska Östersjökonferensen i Helsingör övergick ordförandeskapet i BSPC från Danmark till Åland.

9.3. Rundabordssamtal om försvarspolitiken

En konferens om försvarspolitiskt samarbete arrangerad av det danska parlamentet hölls i Köpenhamn den 9 september. Temat för konferensen var *A new era in Nordic-Baltic security and defence – Challenges and opportunities after the NATO enlargement*. Konferensen samlade beslutsfattare och experter från hela Norden och Baltikum för att diskutera de pågående förändringarna och de utmaningar och möjligheter som förändringarna medför för Östersjöländerna.

Konferensen hade följande tre teman: 1) regionalt samarbete och nya möjligheter, 2) hybridhot och kritisk infrastruktur samt 3) ett nytt säkerhets- och försvarslandskap – en utmaning för demokratin och parlamenten. I konferensen deltog ledamöterna Kim Berg, Jani Kokko och Jouni Ovaska från Finlands delegation samt Mikko Polvinen från riksdagens BSPC-delegation. Ledamot Kokko deltog i konferensen också i egenskap av medlem i försvarsutskottet.

Mötet är årligen återkommande och ordnas i det land som är ordförande för Nordefco (Nordic Defence Cooperation). Till dessa försvarspolitiska möten inbjuds medlemmarna i rådets presidium, de nordiska försvarsministrarna och ordförandena för de nordiska parlamentens försvarsutskott. Det danska parlamentet hade undantagsvis beslutat att ordna mötet i form av en konferens och att utvidga deltagandet genom att bjuda in även ländernas BSPC-delegationer. Danmark var ordförande för både Nordefco och BSPC år 2024.

Ordförande för konferensen var ordföranden för den danska delegationen i Nordiska rådet Lars-Christian Brask samt ordföranden för den danska BSPC-delegationen Henrik Møller. Danmarks försvarsminister Troels Lund Poulsen höll konferensens huvudanförande. Han betonade de nordiska ländernas samarbete med de baltiska länderna.

Försvars- och säkerhetspolitiken har fått ökad betydelse i det nordiska samarbetet. Sedan 2009 har de nordiska länderna bedrivit försvarssamarbete inom ramen för Nordefco. Riksdagen ordnar ett motsvarande försvarspolitisk rundabordssamtal 2025 då Finland är ordförande för Nordefco-samarbetet.

10. Det nordiska samarbetet under det kommande året

10.1. Kommande ordförandeskap och presidentskap

10.1.1. Parlamentariskt samarbete 2025

Presidentskapet i Nordiska rådet innehas 2025 av Sverige. I sitt presidentskapsprogram fokuserar Sverige på vikten av sammanhållning i en orolig värld och på vardagsnytta för nordborna, i enlighet med rubriken *Norden tillsammans - nordisk nytta och sammanhållning i en orolig tid*. Man betonar också vikten av en effektivare förankring av Nordiska rådets arbete i de nationella parlamenten. De nordiska frågorna är också inrikespolitiska frågor och rådets arbete bör integreras i de nationella parlamentens utskottsarbete. I programmet betonas också att gränshinder i Norden ska avlägsnas för att underlätta boende, arbete, studier och företagsverksamhet för nordbor i hela regionen.

Nordiska rådets session valde i oktober Heléne Björklund från den socialdemokratiska gruppen till Nordiska rådets president för 2025. Maria Stockhaus från den konservativa gruppen valdes till vicepresident för Nordiska rådet. Samtidigt beslutade rådet ordna sin 77:e session i Stockholm vecka 44. Rådets nyvalda svenska president presenterade Sveriges presidentskapsprogrammet vid sessionen i Reykjavik och konstaterade att det instabila världsläget kräver att samarbetet och sammanhållningen i Norden stärks. Rysslands anfallskrig mot Ukraina, kriget i Mellanöstern och klimatkrisen innebär att säkerheten står högt på den nordiska agendan 2025.

10.1.2. Nordiskt regeringssamarbete 2025

Under det kommande året kommer Finland att vara ordförandeland i Nordiska ministerrådet. Ordförandeskapsprogrammet 2025 har rubriken *Norden 2025: enat och starkt*, och programmets huvudteman är barns och ungas rättigheter, samhällssäkerhet som omfattar civil krisberedskap och resiliens, konkurrenskraft samt implementering av Vision 2030.

Statsminister Petteri Orpo presenterade programmet vid rådets session i Reykjavik. Han konstaterade att Norden utsätts för tryck från många håll och därför är utgångspunkten för ordförandeskapsprogrammet den gemensamma vision som de nordiska statsministrarna godkände 2019, nämligen att Norden är världens mest hållbara och integrerade region 2030. Finland betonar den övergripande säkerheten och vikten av samarbete kring försörjningsberedskap och beredskap överlag. De nordiska ländernas kriställighet bör stärkas och en bred beredskap för olika civila kriser och hybridhot främjas.

Den andra prioriteringen i ordförandeskapsprogrammet är barn och unga, eftersom deras välfärd bör ägnas större uppmärksamhet. I Norden byggs samhällena upp så att barn och unga kan gå en god framtid till mötes. Dessutom kommer man att framhäva betydelsen av de nordiska ländernas konkurrenskraft, eftersom näringslivets utveckling säkerställer välfärd i våra samhällen. Det är viktigt att främja fri rörlighet och integration, eftersom det ska vara enkelt att studera, arbeta och driva företag över landsgränserna i Norden. Därför fortsätter arbetet med att undanröja gränshinder i Norden.

10.2. Möten där Finlands delegation står värd 2025

Finlands delegation i Nordiska rådet står värd för flera nordiska möten i Finland 2025. Utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik samt samhällssäkerhet syns starkt i mötestemana. Nordiska rådets temasession hålls den 31 mars–1 april 2025 i riksdagen. Temat för sessionen är *Starkare sammanhållning - en ny tid för nordisk säkerhet och beredskap*. I samband med temasessionen står riksdagen också värd för Nordefcos försvarspolitiska rundabordssamtal. Dessutom håller rådets utskott för kunskap och kultur i Norden sitt sommarmöte i Åbo i juni 2025.

10.3. Finlands presidentskap i rådet 2026

Finland innehar presidentskapet i Nordiska rådet 2026. Under året leds rådets arbete av en finländsk president och vicepresident. Presidentskapet innebär också att riksdagen står värd för rådets session vecka 44. Dessutom kan det land som innehar presidentskapet komma att stå värd för andra nordiska och internationella möten. Under året genomförs ett presidentskapsprogram som utarbetats av Finlands delegation och som föredragits och godkänts under föregående års session. Finland innehade presidentskapet i rådet senast 2022.

BILAGA 1 Finlands delegation 2024

Medlemmar

Valda medlemmar

Autto, Heikki, saml (t.o.m. 3.9)
Biaudet, Eva, sv
Eerola, Juho, saf
Holmberg-Jansson, Annette, MSÅ
Kilpi, Marko, saml
Listherby, Sandra, Lib
Mikkonen, Krista, gröna
Paasi, Martin, saml (fr.o.m. 4.9)
Perholehto, Pinja, sd
Sillanpää, Pia, saf
Vigelijs, Joakim, saf

Berg, Kim, sd, viceordförande
Castrén, Maaret, saml (fr.o.m. 4.9)
Fagerström, Noora, saml
Honkasalo, Veronika, vänst
Kokko, Jani, sd
Mikkonen, Anna-Kristiina, sd
Ovaska, Jouni, cent
Partanen, Karoliina, saml, ordförande (t.o.m. 3.9)
Reijonen, Minna, saf
Siponen, Markku, cent
Väyrynen, Ville, saml, medlem (fr.o.m. 28.6.)
ordförande (fr.o.m. 6.9)

Suppleanter

Bergbom, Miko, saf
Fellman, Nina, ÅSD
Furuholm, Timo, vänst
Junnila, Vilhelm, saf
Kvarnström, Johan, sd
Mattsson, Liz, ÅC
Ollikainen, Mikko, sv
Piisinen, Jorma, saf
Salla, Aura, saml (t.o.m. 3.9)
Strandman, Jaana, saf (fr.o.m. 24.5)
Viitala, Juha, sd
Wallinheimo, Sinuhe, saml

Diarra, Fatim, gröna (fr.o.m. 4.9)
Forsgren, Bella, gröna (t.o.m. 3.9)
Hiltunen, Pia, sd
Kangas, Antti, saf
Mattila, Hanna-Leena, cent
Merinen, Ville, sd
Partanen, Karoliina, saml (fr.o.m. 4.9)
Räsänen, Hanna, cent
Sirén, Saara-Sofia, saml
Vestman, Heikki, saml
Vornanen, Timo, saf (t.o.m. 22.5)

Delegationens arbetsutskott

Partanen, Karoliina, saml, ordförande (t.o.m. 3.9)
Väyrynen, Ville, saml, medlem (fr.o.m. 28.6.), ordförande (fr.o.m. 6.9)
Berg, Kim, sd, viceordförande
Biaudet, Eva, sv
Eerola, Juho, saf
Holmberg-Jansson, Annette, MSÅ
Honkasalo, Veronika, vänst
Mikkonen, Krista, gröna
Ovaska, Jouni, cent

Medlemmar i presidiet, utskott, kommittéer och arbetsgrupper

Presidiet

Berg, Kim, sd
Eerola, Juho, saf (t.o.m. 28.10)
Ovaska, Jouni, cent

Utskottet för kunskap och kultur i Norden

Fagerström, Noora, saml
Honkasalo, Veronika, vänst, ordförande
Kilpi, Marko, saml
Perholehto, Pinja, sd
Vigelius, Joakim, saf
Väyrynen, Ville, saml

Utskottet för ett hållbart Norden

Autto, Heikki, saml (t.o.m. 3.9)
Eerola, Juho, saf (fr.o.m. 29.10)
Mikkonen, Krista, gröna
Paasi, Martin, saml (fr.o.m. 4.9)

Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden

Kokko, Jani, sd
Listherby, Sandra, Lib
Reijonen, Minna, saf
Siponen, Markku, cent

Utskottet för välfärd i Norden

Biaudet, Eva, sv
Castrén, Maaret, saml (fr.o.m. 4.9)
Holmberg-Jansson, Annette, MSÅ
Mikkonen, Anna-Kristiina, sd
Partanen, Karoliina, saml (t.o.m. 3.9)
Sillanpää, Pia, saf

Kontrollkommittén

Listherby, Sandra, MSÅ, viceordförande
Reijonen, Minna, saf
Suppleant för medlem Reijonen: Sillanpää, Pia, saf

Gränshindergruppen

Autto, Heikki, saml (t.o.m. 3.9)
Berg, Kim, sd
Listherby, Sandra, Lib
Mikkonen, Anna-Kristiina, sd

Budgetgruppen

Eerola, Juho, saf (t.o.m. 28.10)
Ovaska, Jouni, cent

Arbetsgrupp för uppdatering av Helsingforsavtalet

Eerola, Juho, saf

Arbetsgrupp för arbetsordningen

Eerola, Juho, saf (fr.o.m. 8.10)

Delegationens rapportörer

Storbritannien och Skottland: Eerola, Juho, saf (t.o.m. 28.10)

Demokratiska oppositionen i Belarus och Ryssland: Berg, Kim, sd

Delegationens vicerapportörer

Baltiska församling: Ovaska, Jouni, cent

Benelux: Eerola, Juho, saf (t.o.m. 28.10)

Storbritannien och Skottland: Berg, Kim, sd

Västnordiska rådet: Eerola, Juho, saf (t.o.m. 28.10)

USA, Kanada, Quebec: Ovaska, Jouni, cent

Demokratiska oppositionen i Belarus och Ryssland: Ovaska, Jouni, cent

Nordiska kulturfondens styrelse

Honkasalo, Veronika, vänst

Suppleant Biaudet, Eva, sv

Nordiska Investeringsbankens kontrollkommitté

Fagerström, Noora, saml

BILAGA 2 Framställningar, rekommendationer och interna beslut 2024

Rekommendation 1/2024: Förenkling av det nordiska skatteavtalet (A 1975/UVU)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna

att inleda en översyn och revidering av det nordiska skatteavtalet med utgångspunkt från lösningsförslagen i rapporten Arbejde på tværs i Norden - Forslag til forenkling af de nordiske skatteregler med fokus på øget mobilitet.

Rekommendation 2/2024: De nordiska gränskommittéerna (A 1974/UVU)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

*att gränskommittéernas förslag "Framtidens Gränskommittéer 2.0" ska ligga till grund för Nordiska ministerrådets regionalsektors utformning av samarbetsprogram för perioden 2025–2030.
att redogöra för de skäl som Nordiska ministerrådet anser föreligga för att gräns-kommittéerna ska konkurrensutsättas.*

Rekommendation 3/2024: Nordisk sprogpolitik (B 346/UKK)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att fortsätta arbetet med implementeringen av ministerrådsförslag om Deklaration om Nordisk språkpolitik.

Rekommendation 4/2024: En nordisk insats för att hjälpa studenter i instabila länder (A 1954/UKK)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

*att ta fram en rapport och beskrivning av det norska Students at risk-programmet som kan användas som en modell för införande av liknande program i de nordiska länderna.
att i kontakt med samnordiska forskningsinstitutioner kartlägga möjligheten för dessa att bidra till att erbjuda exempelvis forskarstudenter en trygg forskningsmiljö.
att återkomma till Nordiska rådet med en redovisning av eventuella liknande initiativ i de nordiska länderna.
att omvärdera synen på projekt som rör studenter i fara och tillvarata möjligheterna att använda denna modell för att gemensamt stärka det nordiska varumärket i freds- och demokratifrågor.*

Rekommendation 5/2024: En utlånsordning for kulturskatter mellom nordiske institusjoner (A 1949/UKK)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att jobbe sammen for å få på plass en enklere praksis for langtidslån og utveksling av kulturarvdokumenter og gjenstander i Norden.

Rekommendation 6/2024: Hållbar turism (A 1971/UHN)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

*att utveckla ett gemensamt nordiskt ramverk för att inom turismnäringen mäta enskilda ekonomiska sektors miljömässiga påverkan, speciellt i Arktis och områden med särskilt sårbar natur.
att kartlägga miljö- och klimatkonsekvenser skapade av turism i Norden med hjälp av ramverket.
att göra en handlingsplan för att minska turismens miljö- och klimatkonsekvenser i Norden.*

Rekommendation 7/2024: En nordisk Östersjöstrategi (A 1924/UHN)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att med utgångspunkt från Baltic Sea Action Plan (BSAP), att udarbejde en plan der kan verka for ett högre opfyllende av BSAP:s mål i de nordiska länderna.

Rekommendation 8/2024: Ett fördjupat samarbete mellan Norden och Baltikum (A 1965/PRE)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna

att ytterligere fördjupa sitt samarbeite og sine utbyten med Baltiska regeringar i syfte att stärka och främja våra respektive regioners ekonomier, samt bevara frihet och rätt till självbestämmande.

Rekommendation 9/2024: Att göra Norden självförsörjande och oberoende av auktoritära regimer (A 1952/PRE)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att verkställa en strategi för att förstärka självförsörjning i Norden inom energiproduktion, reservdelar till elnätet, livsmedelsproduktion och beredskap.

Rekommendation 10/2024: Nordisk stemme i nasjonale transportplaner (A 1963/UVU)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at arbeide tettere og mer systematisk med å påvirke de nasjonale transportplanene.

at utarbeide en liste over prioriterte infrastrukturelle grensehinder som hindrer nordisk integrasjon. Listen skal speile interessene til innbyggere i alle de nordiske landene og ulike sektorer. Listen skal revideres hvert annet år.

Rekommendation 11/2024: Nordisk stemme i nasjonale transportplaner (A 1963/UVU)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske regeringer

at konsultera de andra nordiske länderna för att samplanera nationella infrastrukturprojekt och infrastruktursatsningar på tvärs i Norden.

Rekommendation 12/2024: Felles nordisk byggt teknisk forskrift og krav for å redusere kostnader og bidra til økt konkurranse (A 1966/UVU)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

att jobbe fram en felles nordisk byggt teknisk forskrift og krav for å redusere kostnader og bidra til økt konkurranse.

Rekommendation 13/2024: Felles nordisk byggt teknisk forskrift og krav for å redusere kostnader og bidra til økt konkurranse (A 1966/UVU)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske regeringer

at sette igang arbeidet med å kartlegge de nordiske landenes regelverk og forskrifter og identifisere forskjeller, samt minimere disse. Dette for å skape best mulig samarbeid og samhandling mellom fagdisiplinene i Norden, noe som kan gi større fleksibilitet på arbeidsmarkedet, og mulighet til å få fart på boligbyggingen.

Rekommendation 14/2024: Påskynda arbeidet med att riva gränshinder genom stärkt mandat för Gränshinderrådet (A 1970/UVU)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at intensifiera arbetet med att riva gränshinder och förebygga uppkomsten av nya gränshinder samt att prioritera gränshinderarbetet.

at stärka Gränshinderrådets mandat genom bland annat ett höjt kvantitativt mål avseende hur många gränshinder som ska undanröjas per år.

Rekommendation 15/2024: Samarbejdsprogrammer 2025–2030 (B 347/PRE)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att Nordiska ministerrådet implementerar ministerrådsförslaget om samarbeits-programmen 2025–2030.

att Nordiska ministerrådet följer upp dom inspel som kommit från presidiet och utskotten.
att Nordiska ministerrådet fortsätter det konstruktiva samarbete vad gäller både samarbetsprogrammen och budgetarbetet också framgent.

Rekommendation 16/2024: Nordisk Ministerråds budget 2025 NMR (B 348/PRE)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

att godkänna ministerrådsförslaget om Nordiska ministerrådets budget 2025

att MR-SAM godkänner och följer upp på följande budgetavtal:

Nordisk Ministerråd og Nordisk Råd er desuden enige om, at der i den videre dialog om arbejdsplanerne skal lægges særlig vægt på følgende indsatsområder i perioden 2025-2027:

1. Integration og mobilitet: Arbejdet for integration og mobilitet mellem de nordiske lande styrkes gennem øgede ressourcer til arbejdet med grænsehindringer, information samt en række mobilitetsfremmende initiativer.
2. Støtte til civilsamfundsorganisationer: Fra 2025 øges den økonomiske støtte yderligere gennem en nyoprettet pulje, hvorfra veletablerede organisationer med nordisk samarbejde som hovedformål vil kunne søge driftsstøtte for tre år ad gangen. Der vil også være mulighed for årligt at søge finansiering til projekter med nordisk formål.
3. Børn og unge: Fra 2025 vil de styrkede indsatser især rette sig mod unges demokratiske deltagelse samt arbejdet med at forebygge mistrivsel og psykisk sygdom.
4. Kultur- og uddannelsessamarbejde: Nordisk kultur- og uddannelsessamarbejde styrkes med fokus på udvikling af demokratiske nordiske samfund.
5. Øget resiliens i de nordiske lande: Øget tværfagligt samarbejde om samfundssikkerhed, inklusive civil kriseberedskab og resiliens.

Rekommendation 17/2024: Jämställhet i klimatpolitik (A 1958/UVN)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

att analysera och utvärdera policys och klimatsatser utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

att konsuppdela statistik om konsumtionsmönster, vanor och hur olika politiska beslut påverkar.

att ta med jämställdhetsperspektivet vid framtagandet av nya förslag på klimatområdet.

att ta hänsyn till mäns, kvinnors, pojars och flickors olika förutsättningar vid klimatanpassningar.

att säkra kvinnors inflytande i alla delar av klimatomställningen, från internationella förhandlingar till nationell politik.

Rekommendation 18/2024: Nordiskt samarbete mot rasism och annan extremism (A 1964/UVN)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske regeringer

att söka nya verktyg för att motarbeta rasism och annan extremism, och

att ta fram en plan/planer för hur regeringarna följer upp rekommendationerna i rapporten om högerextremismens utveckling i Norden från 1918 till idag, samt återrapporterar om detta till NR inom de närmaste 12 månaderna.

Rekommendation 19/2024: Nordiskt samarbete mot rasism och annan extremism (A 1964/UVN)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

att ordna en konferens tillsammans med de självständiga diskriminerings-ombudsinstitutionerna i Norden.

Rekommendation 20/2024: Nordisk forsvars- og sikkerhedspolitik (A 1990/PRE)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske regeringer

at oppnevne en nordisk forsvars- og sikkerhetskomisjon der også parlamentarikere fra alle de nordiske landene inngår.

Rekommendation 21/2024: Opdatering af Helsingforsaftalen (A 1989/PRE)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske regeringer

at udnævne en nordisk kommission, som skal udarbejde konkrete ændringsforslag til en opdateret version af Helsingforsaftalen.

at kommissionens forslag bl.a. indeholder:

Nye artikler om nordisk samarbejde indenfor:

- forsvars- og sikkerhedspolitik
- civil sikkerhed, beredskab og samfundssikkerhed
- klima
- børn og unges rettigheder og inkludering i det nordiske samarbejde generelt herunder Ungdommens Nordiske Råds rolle
- grænsehindringers fjernelse og forebyggelse

Opdaterede artikler om nordisk samarbejde, så de passer bedre til det samarbejde og de ambitioner som de nordiske lande har i dag, indenfor:

- det sociale område, herunder omtaler den nordiske velfærdsmodel konkret, samt løfter ind inkludering af børn og unge som eget tema:
- uddannelse, forskning, kultur og sprog
- miljø, herunder til også at omfatte biodiversitet og natur
- samfærdsel, herunder til også at omfatte digital infrastruktur
- parter i Helsingforsaftalen, herunder:

at deltagelsen i det nordiske samarbejde er baseret på ligeværdighed mellem landene, og at deltagelsen hos Grønland, Færøerne og Åland i det nordiske samarbejde reflekterer udviklingen i de selvstyrende lande og giver fleksibilitet til at rumme uligheder og fremtidig udvikling, eller

at de nordiske landes regeringer undersøger, hvordan Helsingforsaftalen kan ændres for at muliggøre en styrket deltagelse i det nordiske samarbejde for Grønland, Færøerne og Åland, med hensyn til de juridiske rammer som regulerer forholdet mellem henholdsvis Danmark, Færøerne og Grønland samt Finland og Åland.

at det nordiske samarbejde for at fremme nordiske værdier og synspunkter i EU og EØS fremgår i Helsingforsaftalen, og at der er mere forpligtende formuleringer om nordisk samarbejde ved udformning og implementering af nye regler.

at der foretages en generel sproglig opdatering af aftaleteksten og inkludering af grundlæggende nordiske værdier som demokrati, menneskerettigheder og ligestilling.

at det er en målsætning at kommissionens forslag til opdateret Helsingforsaftale er klart i løbet af 2025, og kan sættes i kraft i løbet af 2026 (30 år efter at den seneste opdatering trådte i kraft).

at Nordisk Råd er repræsenteret i kommissionen og at kommissionens arbejde udføres i samråd med Nordisk Råd.

Rekommendation 22/2024: Klimatförändringens hot i Arktis och behovet av samarbete för hållbarhet (A 1991/UHN)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at innenfor IMO og relevante internationale organisasjoner arbeider for sterkere miljørestriktioner och regler för havsförorening samt ett ramprogram för övervakning för att skydda de arktiska havsområdena mot förorening.

at oppmuntra fiske- och maritim industri att delta i havsforskning för hållbar utveckling och tillhandahålla utrustning och faciliteter för forskning.

at unga människors, lokalsamhällens och ursprungsbefolkningens röster bör beaktas vid stora beslut, och genomföra en konsekvensanalys i förväg för att bedöma deras påverkan på liv, välfärd och miljö.

Rekommendation 23/2024: Moratorium för gruvbrytning på djuphavsbotten (A 1978/UHN)

Nordisk Råd rekommenderer de nordiske regeringer

at införa ett moratorium mot djuphavsgruvdrift på internationella vatten så länge de miljömässiga, sociala och ekonomiska konsekvenserna inte är klart utredda.

Rekommendation 24/2024: Transparens kring fossila resurser (A 1977/UHN)

Nordisk Råd rekommenderer Nordisk Ministerråd

at främja insatser för att öka kunskapen om tillgången till och utvinningen av fossila bränslen på internationella arenor.

Rekommendation 25/2024: Transparens kring fossila resurser (A 1977/UHN)

Nordisk Råd rekommenderer de nordiske regeringer

at samarbeta med internationella initiativ för att öka transparensen kring de nordiska fossila resurserna och deras utvinning.

Rekommendation 26/2024: Nordisk samarbejde om at sikre havvind i Østersøen (A 1976/UHN)

Nordisk Råd rekommenderer Nordisk Ministerråd

at kortlægge optimale placeringer for havvindprojekter uden hensyntagen til nationale grænser.

at skabe redundante kabelforbindelser til havvindprojekter.

at sikre overvågning mod sabotage af kabelforbindelser til havvindprojekter.

at invitere de baltiske lande til at udforme en fælles helhedsplan for energiproduktion og transport i Østersøen.

Rekommendation 27/2024: Eksport av spildevand i Norden (A 1972/UHN)

Nordisk Råd rekommenderer Nordisk Ministerråd

at etablere mekanismer til at overvåge behandlingen af farlige affaldsbeholdninger, herunder spildevand, af de modtagende lande for at sikre, at affaldet håndteres miljømæssigt forsvarligt.

at udforske mulighederne for fælles nordiske initiativer eller programmer til at forbedre overvågning og kontrol af eksporten af farligt affald og spildevand.

at afsætte ressourcer til forskning og udvikling med det formål at udforske innovative teknologier og bæredygtige metoder til behandling og håndtering af farligt affald og kemikalieholdigt spildevand med minimal miljøpåvirkning.

Rekommendation 28/2024: Eksport av spildevand i Norden (A 1972/UHN)

Nordisk Råd rekommenderer de nordiske regeringer

at overveje muligheden for at indføre strengere nationale regler for eksport af farligt affald ud over kravene i Baselkonventionen for at forbedre beskyttelsen af miljøet og folkesundheden.

at fremme og koordinere bedste praksis vedrørende eksport af farligt affald og spildevand og arbejde sammen om at forbedre miljøbeskyttelsen på tværs af grænserne.

at prioritere beskyttelsen af marine økosystemer ved at forbedre reguleringer og tilsyn med faciliteter, der modtager farligt affald og kemikalieholdigt spildevand, såsom den danske industriaffaldsvirksomhed, RGS Nordic.

Rekommendation 29/2024: Etablering af fælles prinsipper for nordiske produsentansvar for tekstiler (A 1969/UHN)

Nordisk Råd rekommenderer Nordisk Ministerråd

at etablere fælles principper for nordiske produsentansvar for tekstiler, som er ventet at på sikt vil bli obligatorisk gennem EUs reviderede rammedirektiv for affall for:

- å sikre at forurenser betaler.

- å sikre at produsentansvarene følger avfallshierarkiet og har volumreduksjon som øverste mål.
- å sikre rettferdig konkurranse for den nordiske tekstilproduksjonen gjennom å sikre at privat import av klær gjennom netthandel også innlemmes i produsentansvaret.
- Nordiske produsentansvar bør kreve mer åpenhet om rapportering samt legge opp til et felles digitalt register for Norden. Det bidrar til å unngå gratis-passasjerer gjennom netthandel.
- å bidra til opprydding av allerede eksportert avfall i land i det globale sør gjennom nye finansieringsmekanismer.
- å sikre at de nordiske landenes små markeder i fellesskap kan spille en større rolle i å endre tekstilbransjen i en mer bærekraftig retning.
- å beregne vederlag i produsentansvarsordninger for tekstil på stykk heller enn vekt, for å sikre bedre vilkår for tyngre men bærekraftige tekstilkvaliteter som ull og lær produsert i Norden, og dårligere vilkår for lette plastbaserte fibre som nylon, polyester og akryl.
- å samvirke med relevante finansielle støtteordninger i EU-systemet for å stimulere til innovasjon av tekniske og digitale hjelpemidler for å under støtte ovenstående punkter.

Rekommendation 30/2024: Grøn skattereform og klimapolitik for fremtiden (A 1962/UHN)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at implementere en generell drivhusgas-utlednings beskatning som er høyere end det nåværende nivå og anvende de ekstra midler på investeringer i den grønne teknologiske innovasjon, grønne alternativer og grønne checks til dem der utleder mindre drivhusgasser.

Rekommendation 31/2024: Grøn skattereform og klimapolitik for fremtiden (A 1962/UHN)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske regeringer

at styrke "udlederen betaler" prinsippet i den nationale miljølovgivning.

Rekommendation 32/2024: Understøttelse af smålandsbrug (A 1960/UHN)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at arbejde aktivt for at understøtte udviklingen for smålandbrug.

at udarbejde et inspirationskatalog over tiltag, der kan understøtte udviklingen af smålandbrug.

Rekommendation 33/2024: Fremme af solceller ved større parkeringsfaciliteter (A 1959/UHN)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at analysere gevinsten ved at kræve solceller ved større parkeringsfaciliteter.

Rekommendation 34/2024: Nordisk samarbejde om biodiversitet og naturbeskyttelse (A 1950/UHN)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at koordinere og skalere de nordiske indsatser for naturbeskyttelse, naturgenopretning og etablering af sammenhængende korridorer, så indsatsen bedre understøtter migrerende arters vilkår og klimaforandringernes konsekvenser for migrerende arter.

at etablere et monitoreringsprogram der monitorerer menneskets og klimaforandringernes påvirkning på migrerende arter.

Rekommendation 35/2024: Nordisk opfølgning på global aftale om biodiversitet (A 1992/UHN)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at agennemføre en analyse og vurdering af hvilke biodiversitetsmål Norden kan samarbejde omkring, herunder vurdering af arter, habitater og økosystemer af nordisk betydning.

at afholde en biodiversitetskonference og med afsæt i ovenstående med henblik på at drøfte hvordan Norden kan følge på de globale biodiversitetsmål (The Global Biodiversity Framework).

at udarbejde en nordisk plan med mål og indsatser for hvordan Norden bedst bidrager til implementering af de globale biodiversitetsmål.

Rekommandation 36/2024: Pisa-undersökning (A 1986/UKK)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

att etablera ett nordiskt nätverk inom utbildningsområdet för att leverera kunskapsstöd till utbildningsministrarna i de nordiska länderna om åtgärder för att förbättra nordiska elevers studieresultat. Särskild vikt bör läggas vid att förbättra elevernas läs- och ordförståelse.

Rekommandation 37/2024: Stärka och förenkla transportmöjligheterna i Norden (A 1955/UVU)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske regeringer

att utöka det befintliga kollektivtransportnätet i Norden samt stärka utbredningen av transporter dygnet runt till exempel genom nattåg.

att bygga ut och koppla samman de nordiska ländernas infrastrukturer för kollektivtrafik.

att skapa ett gemensamt biljettsystem så att medborgarna kan köpa biljett från sina nationella biljettsystem– och därmed inte behöva söka hos olika nationella leverantörer.

att inrätta ett gemensamt regelverk som gör det lättare för alla i Norden att betala med sin lokala reseapp när de reser i Norden.

att verka för att infrastrukturen blir bättre och mer likartad, till exempel genom att införa gemensamma standarder.

att införa ett nordiskt interrailpass, så att vi kan knyta ihop Norden ännu bättre.

Rekommandation 38/2024: Infrastruktur for krisetider (A 1988/UVU)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske regeringer

at be om en redegjørelse for de infrastrukturtiltak som finnes, og som er viktige mellom de nordiske landene.

at redegjøre for om en, etter Sverige og Finlands inntreden i NATO, vil styrke samarbeidet av utviklingen av felles nordisk sivil infrastruktur for mulige krisesituasjoner.

at redegjøre for hvordan samarbeidet vil styrkes og gjøres mer systematisk både på myndighets- og politisk nivå.

BILAGA 3 Nordiska rådets priser 2024

Nordiska rådet delar årligen ut fem pris: litteraturpriset, filmpriset, musikpriset, miljöpriset och barn- och ungdomslitteraturpriset. Varje pris är på 300 000 danska kronor (cirka 40 000 euro).

Nordiska rådets priser bidrar till att synliggöra det täta nordiska kultursamarbetet. Syftet med kulturpriserna är att öka intresset för de nordiska ländernas litteratur, språk, musik och film. Miljöpriset belönar extraordinära insatser för det hållbara Norden. Nordiska rådets priser hör till de mest ansedda i Norden och de har också en stark ställning internationellt.

I år presenterades de nominerade till Nordiska rådets priser under en särskild tv-sändning, där också vinnarna offentliggjordes. Programmet producerades av det isländska rundradiobolaget RÚV och sändes den 22 oktober på webbplatsen norden.org och på tv i alla de nordiska länderna. Prisutdelningen skedde i Reykjavik den 29 oktober i samband med Nordiska rådets session.

Nordiska rådets litteraturpris 2024

Den norska författaren Niels Fredrik Dahl fick Nordiska rådets litteraturpris 2024 för sitt verk *Fars rygg*. Pristagaren tillkännagavs av den finländska författaren Satu Rämö. Litteraturpriset har sedan 1962 delats ut till ett skönlitterärt verk som är skrivet på ett av språken i de nordiska länderna.

Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris 2024

Den danska illustratören Jakob Martin Strid fick Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris 2024 för boken *Den fantastiske bus*. Pristagaren tillkännagavs av den isländska författaren Rán Flygenring.

Nordiska rådets filmpris 2024

Nordiska rådets filmpris 2024 tilldelades den norska filmen *Sex*, som regisserats av Dag Johan Haugerud som också stod för manus. Producenter var Yngve Sæther och Hege Hauff Hvattum på produktionsbolaget Motlys. Pristagaren tillkännagavs av skådespelaren och manusförfattaren Anna Neye.

Nordiska rådets musikpris 2024

Nordiska rådets musikpris 2024 tilldelades den danska kompositören Rune Glerup för violinkonserten *Om Lys og Lethed (About Light and Lightness)*. Pristagaren tillkännagavs av den svenska sångaren-låtskrivaren Jenny Wilson.

Nordiska rådets miljöpris 2024

Nordiska rådets miljöpris 2024 tilldelades den isländska arkitekten Arnhildur Pálmadóttir för hennes interdisciplinära intresse och fokus på att reducera CO2-utsläpp och öka cirkularitet inom byggbranschen. Pristagaren tillkännagavs av den isländsk-danska konstnären Olafur Eliasson.

NORDISKA RÅDET

Nordiska rådet grundades 1952. Rådet har 87 valda medlemmar från Danmark, Finland, Island, Norge, Sverige, Färöarna, Grönland och Åland. Medlemmarna är indelade i ett presidium och fyra utskott. Presidentskapet alternerar mellan länderna. Den årliga ordinarie sessionen hålls i det land som har presidentskapet. Rådets beslut – rekommendationerna – sänds till Nordiska ministerrådet och regeringarna i de nordiska länderna, som beslutar hur de ska verkställas.

Presidiet ansvarar för övergripande politiska och administrativa frågor, budget, utrikes-, försvars- och säkerhetspolitiska frågor. Fungerar som plenarförsamling mellan sessionerna. Leder rådets arbete och svarar för samordningen av arbetet i samråd med parlamenten och internationella organisationer.

Utskottet för kunskap och kultur i Norden arbetar med ämnen inom kultur, forskning och utbildning, grundskola och gymnasium, vuxenutbildning och folkupplysning. Idrott, språk, film och medier, allmän och mångfaldig konst och kultur, samt barn- och ungdomskultur hör också till arbetsområdena.

Utskottet för välfärd i Norden har fokus på den nordiska välfärdsmodellen och på agendan står ämnen som omsorg om barn, ungdom, funktionshindrade och äldre samt alkohol, narkotika och missbruksfrågor. Vidare handlar arbetet om jämställdhet, medborgarrättigheter, demokrati, mänskliga rättigheter, bekämpning av kriminalitet, integration, migration och flyktingar ursprungsfolkens villkor i Norden samt bostadspolitik.

Utskottet för ett hållbart Norden arbetar med ämnen som berör miljö- och naturskydd, naturresurser samt klimatfrågor så som konsekvenserna av klimatförändringar. Konsumenträttigheter, fiskeriförvaltning, jordbrukspolitik, livsmedel, atomsäkerhet, biologisk mångfald och hållbarhet är också ämnen och teman som behandlas.

Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden arbetar med ämnen som handlar om arbetsmarknad och arbetsmiljö, näringsliv, handel och industri, energi, bekämpning av gränshinder, transport och transportsäkerhet. Därtill behandlas frågor inom finans- och ekonomisk politik, regionalpolitik, kommunikation och IT.

Kontrollkommittén utövar den parlamentariska kontrollen över verksamhet som finansieras med gemensamma nordiska medel.

Valkommittén förbereder val som ska förrättas i plenarförsamlingen.

Partigrupperna i Nordiska rådet

Sedan 1973 har rådets valda medlemmar kunnat bilda partigrupper. I en partigrupp måste det finnas minst fyra medlemmar som representerar minst två länder. Det finns också medlemmar som inte tillhör någon registrerad nordisk partigrupp. Det är presidiet som beslutar om reglerna för registrering av partigrupperna.

Det finns fem partigrupper i Nordiska rådet:

- Socialdemokratiska gruppen
- Mittengruppen
- Konservativa gruppen
- Nordisk grön vänster
- Nordisk frihet

Nordisk nytta är en central princip i det nordiska samarbetet. Utgångspunkterna är:

- att de gemensamma lösningarna har väsentligt positivare verkan jämfört med att samma projekt skulle ha genomförts nationellt, ”tillsammans är vi starkare än var och en var för sig”
- att få synlighet för och stärka den nordiska samhörigheten
- att förbättra nordiskt kunnande och konkurrenskraft
- att stärka de nordiska ländernas inflytande internationellt

EDUSKUNTA
RIKSDAGEN

